

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 «
Pe o lună . 2-40 «

Nrul de Duminică

Pe un an . 5 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 frauci.

TRIBUNA

REDACȚIA

și ADMINISTRAȚIA
Deak Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE

se primesc la administra-
ția.

Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șlr 20 fr.
Manuscripte nu se îna-
polază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

AVIZ!

Aducem la cunoștința tuturor abonaților noștri că la 10 Octombrie vom începe încasarea abonamentului prin oficiile postale.

Rugăm pe toți aceia cari nu doresc să li-se prezinte chitanța de abonament prin poștă, să binevolască a ne trimite abonamentul înainte de 10 Octombrie, pentru a ne cruța cheltuielile și muncă de prisos.

Adm. »Tribuna«.

Condotieri mărunți.

(*) Pe vremea lui vodă Caragea, — spune iscusitul Neculai Filimon, — se întâmpla ușor de câte un fecior în casă se sălta până la protipendadă. Nu că ar fi fost lucru mare de capul lui, dar așa umbla vremea. Era o vreme de zbucium și apăsare în care vredniciile adevărate nu puteau trage în cumpănă. În astfel de zile câte un îndrăzneț cu inima în dinți își făcea drum cu pieptul, și-o lua înainte. Mai întâi Țurățea cuibarele lui boier cutare, țesea mici intrigi de curte, suferea totul, cu umilită pleacăciune, se mai îndulcea din plocoanele prostimei și-și aduna câte-eva pungii de gălbiori, ducea scrisorile și apuca să pătrundă în tainele din iatacul duduiei, până ce într-o bună dimineață scotea pieptul și ridica fruntea cu mândrie de palicar: »Ori mă face agă, ori îi pun capul... Se înțelege, că-l făcea și așa treaptă de treaptă, încurcând lumea, vîrîndu se în dreapta și stînga, când

plecat, când bătos, când serviabil și însinuant, când provocător și obraznic, te pomeneai că-l vezi în butcă cu patru cai, mof-turos ca un pașă și mai mândru ca banul Craiovei.

Cam așa vremuri umblă și la noi, astăzi, ca în zilele lui Caragea. Trăind în afară de marginile legii, lipsiți de orice ocrotire a statului, dușmaniți de toți factorii de guvernământ ai țării, prigoniți în manifestările instinctului nostru de viață, noi ne strecurăm zi de zi prin multele primejdii, ca niște bărci fără cârmă, lăsate pradă valurilor. Societatea noastră, care se înfiripă în asemeni condiții neprielnice de dezvoltare, își vedește de multe ori semnele acestor vremuri tulburi. Un astfel de semn e și ivirea pe orizont a aventurierilor de tot soiul, cari acum sînt mai la largul lor, fiind favorizați de împrejurări. Acești condotieri mărunți fac azi carieră, în vreme ce oamennii de oare care vrednicie sau sînt striviți de loviturile dușmane, sau își deapănă zilele în umbră cu sufletul cernit de amărăciune.

În vreme de secetă, când nu mai cade un picur de apă de sus și un vînt otrăvitor își plimbă suflarea bolnavă peste câmpuri, se stîng podoabele livezii și floarea pleacă capul întristată, dar ierburile veninoase și fără folos, scaiul mătrăguna și laptele cănelui cresc și înfloresc din belșug. Așa e la noi astăzi, când un Go'diș rezolvă acte în cancelaria consistorului din Arad, un Maniu descurcă daraveri de avocat la Blaj, în vreme ce Șeghescu tronează în toată plenitudinea ignoranței și obraz-

niei la o catedră de universitate, iar Burdea își hodinește prostia grosolană pe un fotoliu de deputat...

Să nu ne mirăm deci, că în astfel de vremuri nu există todeauna o justă apreciere a valorilor, că nu toți sînt puși la locul lor, că ambițiile cari ies la suprafață nu se desfășură în matca îndemnurilor firești ale sufletului, ci caută un drum unde nu sînt întovărășite de nici o putere roditoare. Să nu ne mirăm, dacă de multe ori oameni fără o înțelegere superioară ajung la frunte și-și iau aiere de îndrumători, dacă cei certați cu gramatica își închipuie că sînt oratori, dacă avocații hotărăsc în materie de teatru și bunii economi de pămînt în chestii de directivă politică, dacă cei fără talent se socot literați de mîna întâie și dacă în sbuciumarea generală a societății noastre sînt atâtea greșuri. Vremea asta de tranziție cu stările ei excepționale e de vină pentru toate aceste încurcături dureroase. În astfel de vremi ale lui Caragea, nu-i de nici o mirare că dl Birăuț d. e. în câțiva ani de zile, din modest tipograf ce era, aspiră astăzi la rolul de fruntaș și conducător politic, că la un moment dat l-a mușcat șarpele vanității care-i cerea un fotoliu în parlament și că în timp așa scurt a ajuns să poarte război pe barba lui cu întreg partidul național.

E și dînsul numai unul din cei mulți și n'ar avea nici un înțeles să se supere cineva prea tare pe acest om, care, potrivit abilităților cu cari l-a înzestrat firea, își face vînt și așteaptă să-l bată norocul. Ba poate

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Viața literară.

O toamnă fără rod. — N'avem o revistă săptămănală. — Condițiile pentru a o putea face. — Sacrificiile unor amatori. — Sărmanul Bilciurescu!

De Il. Chendi.

Toamna de-acum ne a venit fără surprizele de altă dată și fără reviste literare nouă. Dintre cele cu glasul amuțit în preajma verii abia revista dlui Rădulescu-Motru și a refăcut apariția. Dar orice s'ar zice și orice s'ar face, rămâne o revistă fadă această »Nouă Revistă Română«, căci nu are nici o urmă de viață și nici o umbră de talent literar printre colaboratorii cei numeroși. Directorul însuși, un om foarte de treabă și foarte cult, a căzut, după pilda altora, în păcatul multilateralității și s'a apucat să scrie, netam-nesam, literatură. O comedioară, »Domnul Luca« îi s'a jucat în anul trecut, fără să-l aducă, nici flori nici ramuri verzi, iar acum este vorba, ca prietenul și colegul său dela direcția Teatrului național să-l pună în scenă o nouă piesă.

Dar vă as'gur, că pe cât de mult lmi lipsesc mie calitățile falnicului Vecerdea în materie de dublă comptabilitate, astfel dl Motru este străin de orice însușire de autor dramatic. Mă rog, o nouă dovadă, cumcă astăzi este la modă, ca oamennii să tindă mereu, cătră ceace nu intră în firea lor și să facă literatură, artă și reviste, ba chiar alte pozne, cu mijloace nefindestulătoare.

Văzând lipsa asta completă de reviste săptămănale bune, mulți se vor întreba, care poate fi motivul acestei lacune? Răspundem, că lipsa de talent în nici un caz nu poate fi invocată ca o pricină. Căci, pe cum se știe, talentul nu este todeauna o condiție pentru a avea succes. Mihalache n'are talent și a avut în revistele sale uneori chiar succese umoristice. Nu; talente ar fi ele de toate categoriile, încât ar putea să dea avânt și viață la zeci de reviste. Numai o selecțiune pe sprânceană, numai o potrivire a materialului pentru gustul și interesele straturilor largi ale cetitorilor și o revistă ar prinde și și ar tăia drum larg prin mulțime.

Altele sînt însă piedecile, ce se așează în calea unei regulate apariții a revistelor săptămănale. Aceste sînt mai mult de ordin tehnic și material. În România hîrtia e extrem de scumpă și țiparul de-asemena și administrația revistelor e aproape imposibilă. Ceea-ce se încasează din vânzare, înghite pe de-a întregul nesațioasa tipografie editoare, iar onorariile rămân niște visuri, cari răsplătesc numai sufletele cele mai idealiste. Aproape toate revistele, dispărute de curând, cât și acele cari vegetează astăzi, își termină bilanțul anual cu deficite însemnate.

O bună revistă săptămănală, cu rubrici pentru toate ramurile culturale, cu cei mai de seamă scriitori de astăzi, ar fi totuși ușor realizabilă. Această revistă însă nu va trebui să se întemeleze pe simpatii reciproce între tovarăși, nici pe anumite principii fixe în ale esteticei. Ea nu poate fi nici organul strămt al unui singur profesor, cum sînt organele d'or Mihalache, Motru și Ervin, cari primesc concursul gratuit al elevilor. Și

nici întreținuta temporară și ocultă a fondurilor secrete nu trebuie să fie, căci sprijinul guvernelor e prea nestatornic. Viitoarea revistă va trebui să fie o catedră liberă pentru toți câți întrunesc anumite calități de scriitori și să rămână fără terroizări principiare și fără restricțiuni în opinii. Conducerea ei și alegerea materialului să fie încredințată celui mai probat dintre spiritele critice. Iar proprietatea și editura să fie a unui consorțiu, sau a unui singur om cu avere, fie el și proprietar de tipografie. Căci numai aceste reviste mai pot astăzi avea sorți de izbândă. Numai organe de interpretare, făcute de oameni pricepuți, cu gândul de a promova pe de-o parte interesele culturii, iar pe de alta de a oferi un bun izvor de câștig scriitorilor și artiștilor, mai pot să-și asigure o durată mai lungă. În țerile din Occident așa se petrec lucrurile. Și sînt acum reviste, cari, ca »Revue Bleue«, sînt stăpâne pe mîndre palate în centrele Europei.

Să nu ne sperie cuvîntul »reviste de intr-prindere«. Fără fondurile cuvenite nimic cum se cade nu poate să se facă. Vremea amatorilor și micilor mecenăși literari s'a dus. Și cu duloșle ne gîndim la acel pușini entuziaști dela noi, cari, în lipsă de talent simțitor, au știut totuși să fie folositori, punându-și capitalul la dispoziția ille-afilor și sprijinind idela publicațiilor periodice.

Iată ne vine în mînte sufletul cel larg și jertitor al bunului Constantinescu Stans. O apariție romantică, cum rar s'a văzut în literatura noastră. O viață întreagă de tînar visător n'a plănuit decât reviste și, când a putut aduna la un loc câteva forțe tinere, a dat la iveală, cu mari sacrificii, »Floarea albastră« și »Curierul literar«. Și

l-am și lăuda pentru toate strădaniile cu cari caută să se salte, fiindcă ne-am gândi, că dacă cineva pornind dela barda de măcelar s'a avântat până la rangul de consilier de curte, cum a făcut Burdea, atunci cu mai multă cădere e, ca vinalacul să te ducă mai sus pe scara norocului. Cum z'c, n'ar fi nici o supărare, d-sa ar putea în toată liniștea să-și vază de treburi, fără ca noi să avem nenorocirea de a-l pune la gazetă sau să ne cheltuim cerneala pentru asemeni războiri ingrate.

Dar ce se întâmplă astăzi la Budapesta cu fosta gazetă a partidului, cu «Lupta», e absurd și nu mai poate fi tranșat cu vechi-a noastră nepăsare, nici cu zîmbete de plictiseală. Aici nu mai e vorba de cinstea, sau de rușinea pomenitului domn Brăuț, aici e în joc prestigiul partidului național și reputația publicisticii noastre. Ne mai vo bind de situația peribilă ce și-au creat conducătorii noștri poliici, când ani de arîndul au tolerat să și facă mendrele un om care totdeauna i-a speculat și care la un moment dat a făcut casă cu cel mai detestabil păcătos, cu Burdea, pe noi ne îngrijește halul în care e împinsă gazetăria noastră prin apariția acestei hârtii tipărite în oficina dela Budapesta. Cum apare de luni de zile această gazetă, neavînd nici un temel moral, nici o îndrumare a unei personalități, nici o linie de conduită fixată de-o minte limpede, așa în voia întâmplării, la repezeală și fără a urmări o țintă, e în adevăr o notă anarhică a publicisticii noastre. Orișice ziar, bun sau slab, mic sau mare, își are patronii săi, din al căror cerc de idei purced toate câte se scriu și a căror personalitate e pentru cetitor o garanță morală.

Acum închipuiți-vă cât de strașnică e garanța morală a acestui domn, care după cum ne învață trecutul lui, e în stare când și e lumea mai dragă să treacă cu cățel cu purcel în tabăra lui Burdea, sau alt ipohimeu. Dar e și un fenomen de anarhie intelectuală această tipăritură în care băieți, mai mult sau mai puțin certați cu toate

rînduiele limbei, fac jalnice exerciții de stil. Ce preț mai poate pune cetitorul pe gazetăria noastră, când e reprezentată prin băieți a căror carieră de ziariști se datorește inconveniențelor dela bacalaureat și ce importanță le mai poate da unor asemeni tiparuri, cutare preot luminat dintr'un sat dela poala muntelui, când cetește rodomontadele unor copilandri de optsprezece ani, cari se iau de piept cu contele Apponyi sau ne vorbesc cu mult patos de complicațiile din Orient? Te cuprinde mila și-ți roșește obrazul de rușine, când te gîndești unde am ajuns cu publicistica noastră pe urma unui Bariț și-a Murășenilor!...

E o datorie de onoare a șefilor noștri politici să-și puie în joc toată autoritatea pentru a ne salva de acești condotieri mărunți, cari cu apucăturile lor frivole compromit marele război al neamului și e de datoria societății noastre să strivească cu disprețul ei astfel de apariții întristătoare. Numai o disciplină severă și-un perfect echilibru moral ne mai pot scăpa societatea de derăpănare, în aceste zile când vitregia sorții o împinge spre prăpastie.

Mandatul dela Făgăraș. Comisia a V a de cenzurare a Camerei deputaților care ieri ar fi avut să judece în chesila alegerii dela Făgăraș, a amînat judecarea protestului pe ziua de 15 Decembrie, de oarece avocatul protestatorilor — ales în locul decedatului avocat Dr. Ragályi — nu a putut studia materialul de proces.

Mandatul dlui Dr. N. Șerban îl apără distinsul avocat din Budapesta log Erdeli.

Două monopoluri noi ale statului. Ministrul de finanțe, domnul Ladislau Lukács, a chemat ieri la sine pe reprezentanții ziarelor budapestane și le-a comunicat că guvernul are de gînd să înființeze două monopoluri noi și anume: unul pentru bitumele în stare lichidă și în stare gazoasă (petrolul, cărbunii de pământ, păcura ș. a.), celalalt pentru sarea de calciu, sarea fosilă, clorura de magneziu.

În acest scop ministrul va prezinta zilele următoare două proiecte camerii. Ministrul vrea

prin monopolizarea bitumelor și în deosebi a producției petrolului să pună capăt multelor ex-crocherii ce s'au făcut cu exploatarea importului de petrol, precum și cu exploatarea terenurilor petrolifere. Și ministrul speră nici mai mult nici mai puțin decît să înființeze cu ajutorul acestor monopoluri mult visata industrie ungu-rească.

Albumul ligii culturale ungurești din Toronto. Cu tot fastul îngăluit de-o grasă subvenție din tezaurul public, liga culturală ungu-rească a scos de sub tipar zilele acestea un bogat album, cuprinzînd articole, studii și literatură frumoasă din penele unor bărbați acreditați pe terenul propagandei de unguirizare, ca de pildă Rákosi Jenő, directorul ziarului «Budapesti Hir-lap», Tallian Béla fost ministru de agricultură, Apáhy, faimosul profesor universitar, C. Ávossy, publicist politic, Lux Teik și a.

Din tabloul activității ce-a desfășurat liga aceasta, tablou alcătuit de secretarul ei, un anumit Somfai, aflăm că liga a crelat și susține în multe comune românești și ungurești biblioteci populare, că a înființat cursuri ungurești pentru alfabetii adulți, fără deosebire de naționalitate și că pentru răspîndirea culturii ungurești ea a sistematizat o serie de publicațiuni populare. Liga și-a întins apoi activitatea și asupra generației celei mai fragede, asupra copiilor de-a școalele populare, colonizînd pe copiii de «buzes străine», pe timpul vacanței de vară, prin fînuturi un-gurești.

Albumul acesta, redactat cu multă pricepere și gust, ne înfățișează un proces foarte primejdios ce se desfășură la periferiile neamului nostru, ne desvălește proporțiile unei primejdii foarte serioase, ce ca un val dușmănos îmbrucă și rupe tot mai adînc dia țărîmura românească nesupravegheat de noi. Ne vine iarăși în minte, ca de atîtea ori rostul neimplinit al însoțirilor noastre culturale, menite tocmai pentru acest rol de veghe și ne vine în minte mai ales «Asociațiunea culturală din Arad», așa cum se sbate ea în stîngere, omorîta de indolența adîncă a cărturarilor noștri din aceste părți de locuri și ne întrebăm îndurerăți, când va bate oare și pentru prelinșii intelectuali dela aceste margini ale românismului

care a fost rodul ostenelelor lui? Un zgomot scur, o mișcare literară intreruptă brusc, ca o armonie bizară, dintr'un sfîrșit de acord. Și astăzi amatorul literar doarme, uitat de-al săi, în vre-un coș de cimitir.

Mult mai norocos decît Stans, a fost un alt amator și întemeietor de reviste, a cărui poveste puțin o cunosc. E vorba de d. Victor Bilciurescu, întemeietorul cunoscutei publicațiuni «Revista Nouă», de sub direcția răposatului Hașdău. D. Bilciurescu a fost ofițer în armata română și, moștenind o avere mare, și a dat demisia de sub arme și s'a pus sub scutul muzelor. Simțindu-se bolnav de piept, a voit să facă o faptă bună și să-și cheltuiască averea într'un scop cultural. Și a întemeiat la 1888 numita revistă, desigur cea mai aristocratică dintre câte au fost până atunci. Colaboratorii primisau onorarii respectabile și în somptuosul local de redacție din «Strada Regală» se adunau la ceai și la sfat scriitorii cei mai de seamă.

Aici a scris și tipărit dl Vlahuță frumoase poezii și amintirile despre Eminescu, aici a cerit Delavranța pe «Sentino» și pe Hagl-Tudose, iar Th. D. Speranță anecdotele sale de post. Regretatul Nemițescu aici și-a publicat câțiva pui de lei, iar distinsul critic Racoviță și a fixat pro-

filuriile sale dramatice. Iar toate aceste lucrări erau îmbogățite cu ornamente diverse, cu note muzicale, cu gravuri și portrete! Numai Bilciurescu, sărmanul, a fost mai modest în producție. El, care siugur luase inițiativa acestei publicațiuni, contribuise la ea abia cu vreo patru poezioare, printre cari și romanța mai des pomenită și cântată după compoziția unul domn Dum. Voreas, cu următorul text:

În fînul de curînd cosit
Gîndind la tine-am adormit
Și de miros îmbalsămat
Ce fericit vis am visat.

Mi se părea că 'n flori de fîn,
Stînd aplecat la caldu-ți sîn,
Mi ai spus încet că mă iubești
Că pentru mine tu trăiești.

Șatât de îndrăgiți eram,
Cu atîta foc ne desmerdam,
Că 'n lumea toată numai sta
Decît iubirea mea și-a ta.

Ce fericit aș fi murit,
În fînul de curînd cosit,

Din visul bînd și fermecat
Să nu mă mai fi deșteptat.

În schimb însă dacă dl Bilciurescu prin «Revista Nouă» n'a putut trece la nemurire decît prin această poezie, d-sa și a făcut datorie deplină față de situația revistei și a rămas la postul său, întreținîndu-o cu tot confortul potrivit. Întîmplarea ne-a dat în mîna niște hîrtii, cu socoteli, de ale lui Bilciurescu.

Cîteva cifre extrase din aceste hîrtii ne vor vorbi despre iubirea de jertfă a acestui mecenat și despre interesanta gospodărie a revistei de fericită aducere aminte. Rezultă din aceste însemnări ale dlui Bilciurescu, că în 1888 d sa a cheltuit în scopuri literare: lei 699 pentru tipăritura Niculescu; lei 875 pentru pianina redacției; lei 400 pentru tablouri; lei 100 pentru covoare; lei 2502 lui Barbu; lei 1170 lui Vlahuță; lei 559 lui Racoviță; lei 272 *consomașle de Redacție* sau *tutuu de Sîmbătă seara*; lei 202 *consomașii zilnice*; lei 193 trăsurile redacției și, pe lângă alte multe, *mai puteți adăuga fără temere* — scrie dl Bilciurescu — *vreo 10.000 de lei, cheltuiți de mine fără știrea lui Dumnezeu și de cari nu voiesc să se fină seamă, deoarece nu pot să-i justific...*

Cei cari
doresc: **mobile**

bune,
frumoase,
ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile
Székely și Réti
din Marosvásárhely,
(Piața Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedăm franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primul rang.
— Mare asortiment de —
trusouri pentru mirese.

crasul deșteptării la conștiința multelor și grelelor datorii a'ăta amar de vreme uitate?...

Se tângulesc Ungurii din Sibiu. În «B. H.» de azi un ungar anonim din Sibiu se tângulește de starea subordonată a elementului unguresc din Sibiu în comparație cu starea Românilor și în deosebi a Sașilor. Ungurii — spune impresionabilul patriot — deși reprezintă cifra de 6000 în populația orașului, nu contribuiesc cu nimic la caracterul lui. Trupa teatrală săsească se bucură anual de o stagiune de 6 luni, în vreme ce trupele ungurești senatul orașenesc nu-l îngăduie decât o stagiune de o lună. Sașii se închid apoi ermetic în fața oricărei încercări de a străbate ce face pe acest pământ cultura ungurească. Ba un ziar săsesc siblian (Deutsche Bürger Zeitung) le spune chiar verde Ungurilor că finutul Sibiului e pământ german, pe care Ungurii nu-l vor putea cuceri niciodată, căci chiar bluiți Sașii, Ungurii vor găsi pe ruinele lor răstînd alți dușmani, îi vor găsi în față pe Români. Ungurii aici sînt străini — mai spune oropsiul compatriot — și prizonieri pe toate terenurile pînă și pe terenul economic. Drept acela păcat de generozitatea ce se acordă cu atîta prisosință Sașilor din partea obștei ungurești, căci Sașii le sînt Ungurilor tot atît de primejdioși și dușmănoși ca și Români. Conducerea Sașilor ajunge tot mai mult pe mîna elementelor radicale, cari vîdesc un războiu de exterminare împotriva elementului unguresc din Ardeal. Concluzia: «Guvernul să-și deschidă ochii și să nu se încreadă orbește în favorizajii lui Sași».

Moștenitorul și »concesiile militare«. Desigur din motive foarte concludente partidul socialiștilor creștini din Austria a pornit deja cu săptămîni înainte o iscusită campanie de răsturnare contra ministrului de război, Schönaich. La campania aceasta s'au asociat rînd pe rînd cele mai influente ziare din Viena și ceea ce profetia dăunazi »Reichspost« despre o apropiată cădere a lui Schönaich se apropie acum de realizare, după ce pînă și moderatul »Vaterland« în numărul său de azi

ne spune că zilele ministrului de război sînt numărate.

Se știe că ministrul Schönaich a dat de repețitori dovada simpatiei ce are pentru Unguri și că învins de această simpatie e gata să satisfacă, dacă ar atârna numai de voința lui, odioasele »concesiile militare« cerute de compatrioții noștri imperialiști și cuprinse în așazisul program de nouă, al cărui autor a fost însuși contele Tisza. La timpul său guvernul Széll, și curînd în urmă guvernul Tisza, se învoiseră, ca programul de nouă să nu se realizeze decât deodată cu reforma legii militare. Și iată că azi bate deja la ușă și necesitatea acestei reforme. Bineînțeles că contele Tisza nu voiește să renunțe la dezideratele ce a formulat drept minimumul pretențiilor ungurești în armată și contele Tisza e razemul cel mai de frunte al partidului guvernamental. Dar în fața dorințelor taberii lui Tisza s'a ivit o forță mult superioară, care în răstimp a ajuns hotărîtoare, aproape în mod absolut, cu deosebire în toate chestiunile ce ating sfera de interese a armatei, iar această forță — după cît afirmă în cor și mult alarmată, presa ungurească — e moștenitorul de tron Franz Ferdinand.

Moștenitorul — se zice — reprezintă în tot ce privește armata punctul de vedere al negațiunii categorice a orice pretenții ungurești. E ușor de înțeles că în fața voinței ireductibile a prințului de coroană se spulberă și politica șovăielnică a ministrului Schönaich și speranțele treicolore ale compatrioților noștri. Dacă se adevăresc deci svonurile despre o apropiată actualitate a reformei legii militare, conflictul între insaturabilii noștri compatrioți și între apărătorii armatei de orice înrîurire păgubitoare unității ei, va izbucni fără îndoială și — după cît se afirmă — încă în decursul sesiunii delegaționale ce se va începe probabil în Ianuarie 1910, devenind reforma legii militare de-o necesitate inexorabilă de odată cu celelalte reforme ce se impun în armamentul armatei comune.

În cadrul acestor prevederi căderea ministrului Schönaich se înfățișează cu multă probabilitate, iar desavuarea contelui Tisza pare a anunța o serie întregă de complicații incalculabile în lumea politică ungurească.

Audiența contelui Aehrenthal. Ministrul nostru de externe contele Aehrenthal a fost primit ieri în audiență de către Majestatea Sa. Audiența a avut loc în Hofburg și a durat peste 1 oră.

Contele Aehrenthal a raportat Majestății Sale despre întvederea sa cu San-Giuliano și audiența la Regele Italiei.

Consiliu comun de miniștri. Joi, 6 Oct., va avea loc în Viena un consiliu comun de miniștri, sub președinția contelui Aehrenthal. La consiliu vor lua parte cei doi miniștri-președinți, miniștri de finanțe și miniștri comuni.

Camera magnaților a ținut azi la orele 11 o ședință pentru a și alege pe cei 20 de membri ordinari și 5 suplenți în delegație. Între delegații citim și numele P. S. Sale episcopului de Lugoj, Dr. Vasile Hossu, de sigur singurul român în marele sfat al monarhiei, unde dorințele noastre n'au găsit ecou nici odată.

Scrisori din București.

Stagiunea teatrală. — Cele două teatre. — Aviatori români. — În chestia convenției cu Turcia. — Ziariștii francezi la București. — Vești dela Pind. — O plagă socială.

București, 19 Septembrie v.

S'au dus frumoasele seri de August, cu melancolia lor blîndă, cu poezia lor. Acum seriile sînt reci. În grădinile, unde pînă mai ieri răsunau cântece de veselie, azi suflă trist vîntul toamnei, desilpind frunzele îngălbenite de pe ramuri. Teatrele de vară sînt închise. În schimb născ dramatică și a reluat adevăratul ei lăcaș. Teatrul Național și Teatrul Davila se întrec în alegerea pieselor și cîștigarea publicului. Succesul va fi al celuiia, care, prin mijloacele, pe cari arta modernă le pune la dispoziție, va ști să cucerească

Astăzi, ce e drept, cînd dl Bilciurescu, sărăcit de-a binele pe urma devotamentului d-sale pentru literatură, mînăncă la Ploiești pînea amară a opoziției, nu putem să-i aducem nici o învinuire pentru mîna largă cu care pe vremuri a adus sacrificii pe altarul literaturii. O redacție cu pianină, cu consumație, cu »tutum de Sîmbătă« este un ideal. Noi ne vom mulțumi și cu mai puțin și preferăm o revistă în condițiile de editură amintite, dar cu sigure garanții de reușită.

P. S. Viitorul meu foileton va trata despre însemnătatea culturală a dlui Vecerdeș, în legătură cu ultimul d-sale debut din »Gazeta«.

Tribulațiile unui aviator.

Inginerul s'a prezentat la arsenal, însoțit de un deputat, trecut și el în adresa ministrului de război. I-a primit un înalt funcționar, care a cîntat hîrtia, s'a uitat la amîndoi, apoi a zis: »Aici nu-i fabrică de aeroplan«.

— E ordinul ministrului — a spus deputatul.
— D-ta ai mai făcut aeroplan? — a întrebat funcționarul înalt pe deputat.
— Nu... n'am făcut.

— Atunci să nu vorbești!..
În urmă înaltul funcționar s'a adresat inginerului:

— Poate d-ta nu știi ce e un aeroplan?
— Știu, a răspuns inginerul, fără convingere, căci el totdeauna e timid, cînd vorbește cu »un domn mare«.

Dar funcționarul înalt i-a explicat ce e un aeroplan, că zboară cu motor, că-i trebuie pînză, că la arsenal nu-i fabrică de pînză...

Cei doi s'au sculat să plece.

Atunci înaltul funcționar s'a uitat din nou pe adresa superiorului și i-a reținut. A admis ca aeroplanul să se facă în arsenal, dar l-a asigurat pe inginer că nu va reuși. Pentru ce? Pentru că și el — funcționarul înalt — a făcut o invenție, care a reușit foarte bine pe hîrtie, dar cînd s'o vîre la tun, nu s'a potrivit de loc. Prin urmare aeroplanul nu va sbură.

Inventatorul își luase o înfățișare tristă...
— Și ce motor vrei să întrebuițezi? — a întrebat înaltul funcționar.

Inginerul a spus numele fabricii...
— Nu-i bun. Să-ți dai mai bine motorul... curtare..

Și funcționarul a spus o altă fabrică.
— Cîți cilindri are? — a întrebat repede inginerul.

— Cilindri?... Asta nu știu... dar e foarte bun.
A doua zi inventatorul a intrat în arsenal. S'a comandat materialul și s'a început executarea. Trebuia motorul. Inginerul s'a adresat ministrului de război, ca pentru un lucru dela sine înțeles. S'a însărcinat atunci un înalt demnitar din minister să cerceteze.

— Ce mai vrei, domnule? — a întrebat demnitarul înalt.

— Vreau să comandați motorul...
— Ce motor?
— Pentru aeroplan.

— Cum, îți trebuie și motor?
Inginerul n'a răspuns, dar, timid cum e, s'a simțit vinovat.

— Cînd ai fost primit în arsenal — a continuat înaltul demnitar — ai spus că motorul te privește pe D-ta..

— N'am spus niciodată, domnule general...
— Ai spus, domnule! Să nu vorbești!..

— Eu n'am parale...
— D-ta vrei să ne înșeli — a strigat demnitarul înalt, și fără să mai spue ceva, a intrat furios în minister...

Aici s'a căutat scrisoarea primului ministru, dar în ea nu se vorbea nimic de motor, ci numai de aeroplan, și inginerul a fost refuzat scurt.

Gulere și manșete mai frumos curățeste fabrica de spălat cu aburi

„UNIO“

Kluj—Kolozsvár, Ferencz József-út 102.

Telefon Nr. 395.

Lucrările din provincă dacă trec peste 5 cor. le retrimite franco.

mal mult sufletele iubitoare de artă. De forțe dramatice dispun ambele teatre.

Stagiunea teatrului Davila s'a început cu piesa »Istre Culise« piesă de H. de Rotschild. Subiectul piesei e luat din »lumea mare«. Din Salut-Vanov, isplătit de lauri teatrului, își părăsește bărbatul și pleacă într'un turneu artistic cu Claude Bourguell, pe care îl iubește din tot sufletul. Acesta, gelos de succesele talentatului aristocrat, începe s'o lavdieze, și caută în curând să se scape de dansa. Când ea pricepe că acela pe care-l adora, n'o mai iubește, se otrăvește.

Despre felul cum au fost interpretate rolurile în această piesă a baronului miliardar, presa bucureșteană s'a exprimat în termeni elogioși.

Din repertoriul aceluiaș teatru relevăm »Cid«-ul lui Corneille în admirabila traducere a lui St. O. Iosif.

Stagiunea Teatrului Național se începe la 1 Octombrie cu piesa »Apus de soare« a lui Deia-vrancea. După prevederile tuturor în această stagiune afișul va ocupa mai mult »Lucrărilor« nouă piesă, prin care maestrul își încheie trilogia moldovănească. Piese nouă de autori români se vor mai prezenta: »Bestia« de d. G. Diamandi, autorul cunoscutului piese »Tot înalte«, apoi »Ileana din povești«, feerie în versuri de Victor Effimiu și »Păr de lup« de d. C. Rădulescu Motru. Poetul și artistul nostru dramatic Zaharie Bărsan va prezenta de asemenea o nouă dramă pentru actuala stagiune a Teatrului Național.

Este un curent frumos de redășteptare a interesului față de teatru, la care orice iubitor de artă nu poate privi decât cu satisfacție. Cât de mare este acest interes, n-o dovedește și faptul că zilele acestea au apărut două reviste teatrale »Stena« și »Galeria« — menite a ține publicul în curent cu mișcarea teatrală dela noi și din străinătate.

Succesele lui Vlaicu pe terenul aviației au fost recunoscute de întreaga obște românească. Acum au amuțit toți bărbătorii și administrația în jurul primului nostru aviator crește. E vorba ca aeroplanul lui Vlaicu să fie cumpărat de ministerul de războiu cu suma de 50 de mii de lei. În genere este foarte îmbucurător interesul pe care Românii îl manifestă față de aviație. Se fac sute de încercări. Ziarele descoper zilnic câte un nou inventator. Acum vine din Paris știrea despre succesul dlui Henri Coandă. Iată ce zice »Le Temps«: »Sântem informați că la viitorul salon de aeronautică va figura un aparat de aviație construit după un sistem cu totul nou.«

»Acest aparat este opera dlui Henri Coandă. Aeroplanul are forma unui dublu monoplan, cu linii grațioase. Este construit în întregime din

Nouă intervenții, nouă alergări, înțelesese primul ministru și motor, ori numai aeroplan? Aceasta era chestiunea. Primul ministru înțelesese că aparatul complet, și atunci ministerul de războiu a admis motorul. Dar o piedică în lătură războiu a apărut imediat locul. Motorul trebuia ratat, alta îl înlocuia, și pentru asta era nevoie ca cumpărat în Franța. Paris, pentru a-l încerca la inginerul să plece la Paris, fiind vorba de banii fața locului și proba, în viața aviatorului. Și ministerului, și al doilea, de departamentul războiului, și al doilea, de departamentul războiului. De astădată i-s'a opus un »non possimus« categoric. Drumul la Paris nu era prevăzut nici în scrisoarea primului ministru, nici în instrucțiile lui ulterioare. Și pentru că inventatorul acesta avea fel de fel de pretenții, unele mai absurde decât altele, s'a renunțat de astădată să se mai consulte primul ministru, căci te pomenești că admite și d-umul la Paris. Din nou alergări, din nou intervenții. Tânărul inginer a bătut cu amicii lui pe la ușile tuturor ministerelor și, cu multă jenă, a ajuns iar la șeful guvernului, căruia i-a înaintat următorul act:

»Că el, N. N., inginer, se obligă să întoarcă statului toți banii cheltuiți de ministerul de războiu cu salariul său și construirea aeroplanului, iar dacă statul va voi să-l cumpere invenția, el se obligă s'o vîndă cu 30% mai ieftin decât l-ar oferi alții.«

Dar șeful guvernului n'a primit această învoială, spunându-i că statul îl pune la dispoziție tot ce-i va trebui, fără a-i cere vre-o obligație din parte-l. Și ca concluzie l'a trimis din nou la ministerul de războiu. Acesta a rămas surd la cererea ingi-

lemn. Helicele, cu cari sânt provăzute de obicei aparatele de aviație, sânt înlocuite prin torbină. Vom ține pe cititori în curent cu această invenție, care promite mult.«

La București, grație unei colecție publice vom avea ocazie să vedem aparatul de sburat al lui Brumărescu. D. I. Heliade, fiul marelui Heliade-Rădulescu lucrează de asemenea la un aparat de sburat inventat de dânsul. Specialiștii au mari speranțe în succesul dlui Heliade.

Convenția militară turco-română formează și acum obiect de discuție în presa din regat și din străinătate. Două mari ziare franceze »Le Matin« și »Gil Blas« au trimis la București câte un reprezentant al lor spre a face o anchetă în această privință. Ziariștii francezi au căutat să poată obține dela primul ministru vre-o lămurire. Intervievurile solicitate însă nu le-au fost acordate până acuma. Reprezentantul ziarului »Le Matin« a obținut însă dela reprezentantul din București al Turciei următoarele declarațiuni:

»Puteți spune categoric — a zis Sefa-Bey — că nu știu nimic despre convenție și că existența ei o desmint. Raporturile dintre cele două țări sânt excelente. De mult timp între guvernul român și cel turcesc nu s'a născut nici o dificultate. Act diplomatic care să vină și să confirme aceste relații nu a venit însă.«

Cu toate desmintirile oficiale din partea celor două guverne, nimenea nu se mai îndoiește astăzi că convenția există. Și este aprobată. Căci este urmarea reluării vechii politici, pe care marele voevod Stefan a recomandat o urmașilor săi. Acum, după sute de ani s'a dovedit adevărul celor spuse de domnul Moldovei pe patul de moarte. Aproximarea dintre Turcia și România nu poate fi decât binefăcătoare, mai ales în ce privește situația fraților Aromâni, cari tind la o viață națională proprie.

Și în adevăr știrile cari vin din Macedonia sânt din ce în ce mai îmbucurătoare. E drept că marele păcat românesc, cearta și neînțelegerea împiedică progresul cât mai repede. Căci și aici, ca în tot locul, unde sânt doi Români, trebuie să fie trei păreri deosebite. Să nădăjdum însă că frații Aromâni vor înțelege că pe calea aceasta nu pot ajunge acolo unde năzuiesc. Și, lăsând certurile și ambițiile personale — cari ne-au adus pe vremuri atâta rău în Bucovina — vor pricepe că numai unirea este unirea acolo e și puterea.

Din Perivole, comună în Epir, se anunță că toți locuitorii, cari, din diferite motive, făceau cauză comună cu Grecii, s'au întors astăzi în rândurile Românilor. Administrația a ajuns în în-

nerului. Să se ducă la Paris?... Dar cine nu știe că Parisul e un oraș de petrecere? Nu! Acupra acestui punct ministerul era hotărât să nu cedeze. O lună de zile trecuse de când departamentul războiului admisesese în principiu că aeroplanul îi trebuie și motor, și inginerul nostru era tot în capitala regatului. Atunci el fu sfătuit să se adreseze ministerului instrucțiunii. Se știe că ministrul actual e un mare risplitor al banului public — acesta e defectul său.

Aici imediat i s'au pus la dispoziție banii necesari și inginerul, cum era grăbit, a doua zi a și plecat la Paris, unde, împreună cu atașatul nostru militar, a făcut prețul și a stabilit condițiile: motorul trebuia comandat, iar timpul necesar pentru executare era de 6 săptămâni, calculat din momentul primirii banilor. Dar ministerul de războiu pe atunci era în mare criză de bani, căci inginerul nostru s'a întors din Paris în ziua de 24 Decembrie, iar costul motorului, 12.000 de lei, a fost trimis la 15 Februarie a anului următor. Nu-l vorbă, și enormitatea prețului poate fi o scuză. »Douăsprezece mii de lei, Domnule!« Pe de altă parte, fabrica văzând atâta întârziere, a socotit probabil că nu-l mare nevoie de motor și că în decurs de 6 săptămâni, timpul normal de construcție, l'a trebuit trei luni și jumătate, așa că motorul a sosit la arsenal în ziua de 26 Mai.

(Sfârșitul va urma).

trăgime în mâinile acestora. De asemenea și școala și biserica. D'sperarea agenților grecismului este mare. Numai cât acuma nu pot face nimic. Invățătorul grec, care încerca prin amenințări să-i determine pe părinți să și trimită copiii la școala grecească, a fost bătut și alungat din comună. Pentru acest fapt Grecii au pornit proces împotriva Românilor. Numai nici în acest proces nu vor ajunge departe. Căci simpatia Aromânilor față de Grecii scad tot mai mult. La Carpații Români s'au opus ca o curunle să se săvârșască în biserica grecească.

Curentul de redășteptare crește. Simțul național se dezvoltă. Toate acestea ne îndreptătesc a ne aștepta în curând la o frumoasă viață națională a mult încercaților frați dela Pind.

Provocarea unui avort, în urma căreia o doamnă din Craiova a murit, a adus în discuție din nou această chestie. La București, după cum se știe, faimosul doctor evreu Petelenz a fost dat de mai multe ori în judecată pentru provocarea de avorturi. Sânt de asemenea o mulțime de moașe, cari practică această criminală meserie, cari fac zeci de victime printre femeile tinere.

Vina este și a doctorilor, dar și a victimelor, în sufletele cărora pare a fi amorțit sentimentul maternității. E un pericol a deveni mamă, mai ales când în felul acesta trebuie să renunți la o mulțime de plăceri, de sporturi și conchiste. Corpul se deformează, dispăre frăgezimea feței, dispăre farmecul ademenitor. E un fel absurd de a-și înțelege propria lor menire.

Presa strigă în contra avorturilor criminale, autoritățile iau măsuri. Se dictează pedepse. Toate însă nu vor ajunge la nici un rezultat atâta vreme cât fetelor tinere nu li se va da altă creștere, nu vor fi crescute spre a deveni soții și mame bune.

Correspondent.

Liberali sau conservatori?

— Lupte politice în Germania. —

Berlin, 2 Octombrie.

Toastul împăratului Wilhelm rostit la Königsberg n'a încetat nici până astăzi să preocupe opinia publică germană. Teoriile învechite despre origina dumnezeiască și predestinația regalității, preconizate de poliologul împărat au stârnit agitație mare în partidele liberale, cărora n'a putut să-i pună capăt explicările — cam tardive — ale cancelarului Bethman-Holweg.

La 22 Noembrie se va întruni Reichstagul german și cu acest prilej, partidul social-democrat probabil va aduce pe tapet și chestiunea aceasta mult discutată. Guvernul se năzuiește dară de pe acum să și asigure majoritatea voturilor pentru eventualele explicații ce va fi nevoit să dea. În discursul său rostit câțeva vreme după toastul împăratului a și făcut apel către elementele »patriotice« germane, îndemnându-le să și strângă rândurile sub drapelul conservatismului. Cancelarul Bethman-Hollweg se năzuiește să ralieze deosebitele partide din Reichstag într'o singură tabără, care să poată lupta cu succes împotriva curentului democratic, reprezentat prin partidul social democrat.

Apelul cancelarului a fost adresat în rândul întâi partidului național-liberal, unul dintre partidele cele mai de seamă din Reichstag.

Și partidul național-liberal a convocat o conferință la Cassel, pentru a și preciza atitudinea în viitor: o apropiere de stânga sau de dreapta?

În anul viitor vor avea loc alegeri noi generale pentru Reichstag. Alegătorii trebuie deci de cu vreme luminați asupra programelor de partid. Dela ultimele alegeri generale încoace, la toate alegerile parțiale —

cu o singură excepție — au învins candidații social-democrați cu majorități enorme. Partidele liberale pretutindenea au îndemnat alegătorii să refuze sprijinul lor candidaților conservatori și să voteze cu socialiștii.

Conferința dela Cassel a partidului național-liberal n'a adus nici o hotărâre meritrică. După o discuție lungă în comitetul central, s'a hotărât ca partidul să nu se lege prin nici o rezoluție ci să-și mențină toată libertatea de acțiune. În discursul său, raportorul Bassermann a stăruit asupra »oscilării înspre stânga« ce se observă în toate statele. Cu toate acestea a ajuns la concluziile că datoria partidului național-liberal e să combată partidul social-democrat și în acelaș timp și partidele conservatoare influențate de agrari, precum și partidul clerical al centrului; de asemenea trebuie să ia poziție împotriva politicii unilaterale de partid a guvernului, căutând contactul cu celelalte partide burgheze.

De data aceasta au învins elementele conservatoare ale partidului național-liberal, rămând și pe mai departe un partid hermăfrodit, în luptă cu sine însuș și aspirațiile cuprinse în programul său. Masele mari ale alegătorilor însă nu vor putea fi influențate de această hotărâre platonică, ci — cași în trecut — vor preferi chiar cele mai radicale partide, decât să dea sprijinul lor conservatorilor, cari stau sub influența directă a agrarienilor.

Raportorul Bassermann a stăruit pentru raliere cu partidele liberale; a avut chiar o cente de liberalism radical, dar aripa conservatoare a partidului a știut să zădărniască aducerea unei hotărâri meritricice, eace în fond vrea să însemne că la neie celelalte partide liberale n'au să se cepte la sprijinul partidului național-liberal.

Șovăirea aceasta nu poate să fie decât blă și acestui partid istoric, pentru că nici lusele germane, atât de stăpânite de spiril ordinii și al disciplinei, nu se mulțumesc cu declarații principiare, cari nu au dăul să împiedece întărirea tot mai vădită a social-democrației.

Alegerile generale din anul viitor vor dovedii cât de multă dreptate a avut Bassermann când a stăruit asupra »oscilării înspre stânga«.

Conservatismul e un regres chiar și în Germania atât de înaintată. *lunus.*

Lupta pentru școala națională la popoarele asuprite.

II.

Se înțelege că bărbații conducători ai poporului, și mai ales deputații naționaliști și preoșimea Polonilor, strigau neconținut, ca să li-se ia de pe cap școala aceasta și să le dea școala cu limba polonă, căci numai în limba poporului se poate lumina poporul, care n'are nici o lipsă de limbă străină. Dacă o fi având ici și colo cineva lipsă de limba nemțească acela o învață și fără să-l siliească cineva, nu trebuie să se canonească pentru aceea întreg poporul. Dela o vreme, stăpânirea n'a mai avut încotro și a trebuit să dea voia ca în cel dintâi doi ani de școală să se învețe și limba poporului, deși nu într'o măsură multumi-

toare. După ce s'au mai liniștit Polonii și a căzut și guvernul care a făcut acest bine poporului, a venit însă alt guvern și a șters legea aceasta ba ce e mai mult, că a șters chiar și dreptul pe care îl aveau Polonii mai de mult de a învăța religia în limba poporului. De acum înainte chiar și rugăciunile trebuiau să se învețe nemțește! Legea aceasta i a amărât rău pe bieții oameni și întărirea lor a crescut ca o mare înfuriată. Gazetele polone tunau și fulgerau în contra ei și îndemneau poporul să nu-și mai lase copiii la ceasurile de religie. Tot asemenea zicea și preoșimea, care acum și-a luat ea asupra sa sarcina de a învăța pe copii în biserică. Inusuș mitropolitul țării, un cleric îmbătrânit în cale dreptății, a dat o pastorală către întreg poporul îndemnându-l să ție cu tărie la adevărurile credinței și la limba strămoșească, oricât de mari ar fi ispitele din afară.

Ba mai mult decât atât: el li oprește chiar sub pedeapsa afuriseniei, pe părinți de a și lăsa copiii să învețe religia în nemțește.

Olasul conducătorilor a fost ascultat de către popor cu sfîntenie. Prin multe părți părinții nu-și mai lăsau copiii să meargă la religie, ci-i învățau ei acasă sau chemau pe preotul ca să-i învețe. Numai cât cu de acestea nu se putea ajunge departe, căci deregătorii țării li pedepseau pe părinții cari li învățau astfel pe copii. Nenumărați părinți au plătit sute și mii de fiorini pedeapsă și mulți oameni săraci, cari n'aveau cu ce plăti, au fost țărâți cu jandarmii în temniță. Dela o vreme însă părinții au băgat de seamă că multele pedepse li sărăcesc cu totul, iar ei tot nu ajung la nici un sfârșit, fiindcă cine te ia în seamă dacă tu ții la dreptul tău până la una, iar vecinii tăi își văd de alte treburi? Lucruri mari de astea nu se pot face decât stând cu toții umăr la umăr, căci unde-i unul nu-i putere dar unde-s doi puterea crește și dușmanul nu sporește. Stând astfel lucrurile conducătorii poporului au hotărât ca într'o bună dimineață toți părinții să-și oprească copiii acasă, și nici un copil să nu mai meargă la școală, de loc, până ce stăpânirea nu-și va lua înapoi legile sale cele barbare. În scopul acesta gazetele au dat învățături și sau însuflețit poporul, arătându-i că Dumnezeu nu-l poate părăsi pe cel drept și l-au îndemnat ca nici unul să nu-și vândă neamul și să nu se facă vinovat față de copiii lor.

Zis și făcut în câteva zile o mie de școli au rămas cu totul goale, peste 100.000 de copii stăteau acasă lângă părinții lor, cari li învățau acum ei carte. Greva aceasta a copiilor a ținut mai multe săptămâni. Stăpânirea nu știa ce să facă, dar în sfârșit a găsit o cale: a trimis jandarmii din țara întreagă pe capul bieților poloni, li a adus copiii cu de-a sila la școală, li-a chinuit li-a pedepsit, până ce la urma urmelor bieții oameni n'au mai avut încotro și s'au supus. S'au supus cu trupurile, dar nu și cu sufletele. Căci din sufletele lor s'au ridicat spre cer cele mai aspre blesteme împotriva nedreptății strigătoare și în inimile lor s'a încheșat cea mai îngrozitoare ură pe care și-o poate închipui cineva.

Dar cu aceasta războiul încă nu s'a sfârșit. O societate poloneză a bătut în amintirea acestei întâmplări unice în felul său, o medalie și a dat flecărul copil care a luat parte la grevă câte una, ca să o ție ca amintire și să o lase și urmașilor lor ca moștenire. Copiii poartă și acum această medalie atârnată de gât, ca o cruciuliță, în sân, ca să nu li-o poată vedea și lua învățătorul sau jandarmul. Se poate ușor închipui ce poartă în sufletul lor acești copii, cărora Dumnezeu li-a dat părinți atât de vrednici. Pedepsele, cărora au fost supuși, ei n'au sămănat în ei nici respect nici dragoste față de asupritori, ci dor de răzbunare. Când vor ajunge copiii de astăzi părinții vor veni poate vremuri mai războinice decât cele de acum.

Dar războiul se mai poartă acum și pe alte căi. E ușor de înțeles că poporul nu-l poate vedea cu ochi buni pe învățători, cari le zăpăcesc

copiii, și că în mânia lor se răzbuună și pe ei. Mai cu samă pe l'impul grevei poporul li a luat la goană cum se cade, încât viața foarte multora era în primejdie.

Oamenii le spărgeau fereștile caselor, le puneau foc, se luau după ei cu pietri și cu ce apucau și li amenințau cu moartea. Mulți au primit scrisori de care le băgau groază în oase. Iată d. e. cum scriau niște părinți învățătorului copiilor lor: Îți spun hotărât să nu mi mai chinuști copiii, jude ce ești și om fără de lege; să știi că te omor când oi pune mâna pe tine. Mișel și porc de câne, tu ești bun — numai să te îndopi cu mâncare și băutură. Unui om de omenie trebuie să li se lase greață când te vede. Ţi-oi arăta eu ție, să-mi mai bați tu copilul meu. Un stărv trebuie să calci pământul lui Dumnezeu. Sau »Trăiască Polonia! Măi dascălușule, să știi că moartea îți bate la ușă, să știi că nu mai papi tu multă vreme leafa de învățător fiindcă ne chinuștii copii cu nemțească. Judo, stricatule și impuștitule, moartea e înaintea pragului ușei tale, pregătește te, căci prea mult ai învățat nemțește. Ura! Trăiască Polonia!«

Acum judece ori și cine: ce tragere de inimă mai pot avea către copil învățătorii cari sânt tratați astfel din partea părinților și ce dragoste pot purta în sufletul lor copiii și părinții față de o școală despre ai cărei învățători sânt încredințați că sântem întocmai ca Juda, cari pentru bani vând și cele mai sfinte lucruri, cum e și limba u lui popor. Soarta acestor nefericiți de învățători e din cele mai triste. Deși ei au lefuri mai mari ca în alte părți ale țării, căci alicum n'ar sta nici unul nici legat, ei au cele mai neliniștite nemulțămiri, și dela potolierea grevei încoace. Ei sânt niște străini în satele lor, nimeni nu le dă bună ziua, nimeni nu li ajută cu ceva, nime nu și mărită fata după ei, ba nici chiar de slujnică nu se duce, nici o fată polonă în casa unui învățător, și acesta trebuie să și aducă de prin părțile nemțești ale țării slujnică dacă-i trebuie. Despre un biet învățător tînăr, așezat de curând într'un sat polon, se povestește că trebuindu-i o cupă de lapte, a trimis pe un băiat la un om ca să-i cumpere un firtaiu de lapte.

Răspunsul pe care l-a primit învățătorul a fost că învățătorii nu capătă lapte; ci să bea zamă de gunoii.

Așa se poartă Polonii cu acela prin cari le vine stricăciunea poporului. Se înțelege că nici Nemții nu le rămân datori. Pentru orice fleac... li bagă în temniță nu numai pe gazetarii cari cutează a spune adevărul ci și pe popor. Iar în școală li canonește pe copii cum vreau ei, și nu numai pe ei ci și pe părinți.

Puțin le pasă Nemților că supușii lor poloni își pierd înzadar vremea în școale, necurățian nimic.

Căci de fapt în școlile acestea nu se învață nici pe lângă cea mai mare trudă, mai nimic. Copiii își învață ce e drept lecțiunile lor, de frica învățătorului, dar ei nu pricep ce învață, pentru că nu știu limba: ei învață tot de rost, fără nici un înțeles. Astfel povestește în dieta țării nemțești un deputat polon: am văzut și cunoscut copil polon trecut prin școala nemțească, cari știau celi nemțești binisor, ba știau chiar spune povestii și istorii — dar apoi la cea dintâi întrebare ce li se pune, dovedeau că nu înțeleg chiar nimic.

Copiii știu foarte bine să spule, deși într'o limbă nemțească îngrozitor de urâtă, ce e în cutare chip acățat în o coală, sau cum e cutare plantă sau animal, sau să înșire întâmplările mai însemnate din viața unui împărat, — dacă însă le vei pune întrebarea: cum se face focul vești vedea că se încurcă cu totul și nu-ți poate spune nimic. Și asta nu-l nici o mirare. De unde să poate învăța copilul ceva cu înțeles, când li se vorbește într'o limbă străină, când el nici măcar limba mamei sale n'o știe cum se cade, și când învă-

Albert Dobó,
giuvargiu, Kolozsvár, **Mátyás király-tér 15.**
(Telefon 842). Fost prăvălia Husznik. (Telefon 842).

Prefăcând și asortând de nou magazinul de clasornice și giuvaricale
al lui ► **Husznik János** ◀ il continui eu.
Mare deposit de clasornice și giuvaere și articole de argint veritabil și de China. Mare atelier de reparaturi. Ochelari se pregătesc
după comandă medicală.

tătorul nu știe, sau nu vrea să-i tălmăcească învățătura pe limba copilului. » Am cunoscut un inspector școlar — povestește mai departe acelaș deputat — care a poruncit unui învățător neam, în ziua în care acesta a fost pus învățător la o școală polonă, ca să învețe limba polonă. Învățătorul s'a codit, aducând ca motiv greutatea cea mare de a învăța o limbă cu totul străină. » Apoi dacă dă dreptul de-a cere ca copiii d-tale să învețe limba nemțească, apoi îți poți lua și d-ta osteneala să înveți de dragul lor polonește. Numai când îi dai în felul acesta pe oamenii cu gura proțap sânt în stare să înțeleagă întru câva greutatea cea mare de a face ispravă într-o școală cu limbă străină, mai ales când lipsește și dragostea față de ea.

Și așa cu bieții Poloni! Dar ce zic eu: bieții? Un popor care luptă cu atâta îndărătnicie împotriva asupritorilor pentru darurile moștenite dela Dumnezeu e un popor viteaz și el e vrednic de o răsplată, pe care cel ce din înălțime cărmulește soarta tuturor popoarelor, nici nu va uita să li-o dea — atunci când va crede el că a sosit vremea.

(Sfârșitul va urma).

Pseudopictura din bisericile vechi.

— O pânză misterioasă. — Zugravii falși și tendențioși. —

Una câte una umilele bisericuțe de bârne, de prin satele noastre, smerite ca niște mucenice își pleacă coapsa în fața vremii, și pornesc de pe coastele ori chiar vârful dealului, și pășesc rar, dar chibzuit până ajung în inima comunei.

Și ele și în haina aceasta modernă, — din zidurile înalte pompoase, — tot aceeași credință strămoșească o propovăduesc, ca și în trecut.

O vădită părere de rău ne copleșește sufletele noastre, când vedem dreptveslitoarele noastre biserică vechi, cum cad covârșite sub dintele năstrușnic și necruțător al vremii. Și mai ales noauă transilvănenilor n-è mai mare jalea, când bine știm, câte idealuri s'au plămădit, pe vremuri în taina și noaptea acestor malce îngrijorate: în biserică din Mesteacăn la anul 1784 și altele despre cari istoria zbuciumărilor noastre, cu sfânta evlavie își aduce aminte, — ca de povățuitoarea, scutitoarea și povaza noastră în vremi de restriște.

Se duc bielele mereu, și pentru generația viitoare nu vor mai trăi decât în cumintea poveste Popa Tanda, — ca o mărturie rușinoasă, adevărat grăitoare, despre nevoile multe, și sărăcia unui neam, cărui soarta pe semne, nu l-a dat voie să proslăvească pe stăpânul lui decât în locașe aproape asemănătoare culcușurilor dobilocești.

Cu toată jelanla aceasta trebuie să ne și învelescă faptul, că aceste biserică ce nu mai pot satisface cerințelor noastre, — să sting tot mai multe, și cu ele piere și ciudata concepție a moștenitorilor blăjini dela Nicula, — întrupată pe bârnela acestor biserică.

Cine a văzut acești sfinți, fără îndoială l'a cuprins o nespună milă, față de acestea caricaturi, cari n'au nimic cu cea ce se chiamă om.

Sânt acești sfinți parcă cu toții chinuți de nuncile iadului; ochii întorși sau de sânge, părul vâlvoi ori înțepoșat, grumazii sgâiți și subțiri, ca paiul, gura strâmbă, ori mută, alte-ori rânjită, din care răsar o sumedenie de dinți; linii, și care puse unele lângă altele, iar nasul pornit în fruntea lată de un deget, săncărligă la vale, oprinzând trei din patru părți ale feții speriate.

Iar trupul, în care nu-i nici urmă de vlagă, îl vâlește o haină roșă, încinsă pe la subțiori cu funie groasă, iar uneori îl apasă armatură groasă de grea, care trage, și încovoie pe sfântul mibănog, ce par-că plânge amar sub povara păcăteii, platoșelor, coifului, și sulitei, mai groasă decât amândouă picioarele împințenite, cu pinștă ostășești.

Priviți pe Sfântul Gheorghe, zdrobind capul bălaurului, într-o pânză a cărei măiestru este vre-un călugăr muced dela Nicula, și vă veți convinge, că nu exagerez, cătuși de puțin.

Și acum să ne închinăm, că într-o biserică de acestea, un străin, ce ar avea numai un dram de simți artistic, și privind »pictura« aceasta, oare nu l-se va părea, că pociturile de pe catapitează îl amenință cu celea trei părechi de degete dela o mână, iar unghille lungi ca secăcirii, se întind să l despoae, și sfinții de pe iconostas îi se strâmbă, se încrunță, ori rid sarcastic, — și stau să cadă cu toții, și dacă neputincioșii nu pot tăbări asupra străinului să l izgonească din locașul sfânt, de sigur va părăsi el biserică de voe de nevoie.

Pe mine și astăzi mă urmărește o pânză, ce am văzut o mai anii trecuți într-o biserică de lemn de pe valea Mureșului.

Un părete întreg, pe semne, ar fi fost se fie un fresc, — era coprins de o singură măzgăllitură ciudată; șase demoni bine închiegați, cu coarne răsucite, cu fălcile rânjite și cu gurile de jar, cu cozile strașnic de lungi, se repezeau ca turbați asupra unui biet om, nud și el, și cu albul ochilor întors spre cer, cu lacrimi în ochi, în mâni cu o sticlă cu ceva tuiburiu, iar din gură largă, ca o reclamă de dinți, fugea în formă de săgeată următoarea scrisoare cirilă: *na bé și lasă-mă!*

Și demonilor nu le era de sticlă, nu voiau să știe nici de rugă, ci cărau cu pumnii în spatele omului.

Ce va fi volt să tălmăcescă mohoritul dela Nicula, prin frescul acesta misterios, m'am gândit și eu, gândiți vă și d-voastră, dar nu cumva să ajungeți la descoperirea, — ca și părintele din partea locului, că e un reușit fragment, mă rog, din *Judecata din urmă* a lui Michel Anghelo.

Cum ziceam mai sus noi numai bucuria ne putem, când pe viitor, ne vom putea păzi ochii de oboseală, scârbă ori groază, în locul pseudopicturii, dat ne este să vedem, pe păreții nouilor biserică, o astfel de pictură, care după unii s'ar chema modernă; o pictură, care n'ar avea nici în clin nici în mănecă cu sfințenia, nu te impresionează, nu-i misticism în ochii lor, ci zimbet fățarnic, iar din fața bulbucată respiră o boală; sânt mișmurile streine, cari până și în locașurile sfinte, sânt încuibate.

Îmi aduc aminte de o Madonă, ce am văzut-o astă vară într-o biserică nouă românească.

Era o femeie rumenă, cu ochii galeși, și cu un zimbet chemător pe buze.

Sânii foarte crescuți, palpatau greoi, risipind în jur parfumuri.

Mijlocul subțire, strâns de un pieptar de cafea roșie, cu nasturi și snururi, luate par-că de pe un costum orpodic.

Mănecile liel, scurte până în coate, largi, și pe ele fluturau panticii verzi și roșii.

Iar clinii erau foarte desvoltați, mai bine avea femeia aceasta un trup de vădană, a căror haine le mai cisela puțin o haină albastră, ce cădea în falduri, până se pierdea într'un nour alb.

Era desculță femela, și picioarele ei cuceritoare se tuplau șagalnic pe cornul de aur al lunii.

Iar brațele ei duse spre piept, parcă te chemau așa de gingaș.

Mie nu mi-a făcut impresia că sânt în fața Preacuratei, ci mai degrabă mi s'a zămislit gândul păcătos, că mă privește o metresă, ce chiamă din ochi, oprește cu brațul, și te sfidează dacă nu o ascuți.

Și cel mai analfabet Ungur, dacă ar mai fi avut și cizme roșii, și în mână un paner, — ar fi recunoscut în ea pe o nevastă din Turda, care vinde turte pe la gări.

Iată de ce, chiar și aici, trebuie să fim cu ochii în patru.

Cenușotca aceasta străină se furișază mai întâi în tinda biserică, ca apoi să ne trezim cu ea și la masa cu sfânta împărtășanie.

Iată dar, cum anumii zugravi falși și tendențioși, apoi mărginiți și mai mult decât proști, vin

să ne ferească neamul, cu vestita lor pictură națională.

Și nu e cea mai mare blasfemie să-ți vezi tu pravoslavnicii tăi creștini, căzând cu cucernicie, smerenie, și închinându-se cu cunoscutele evlavii, la un fresc, în care tot semnul tradează pe o femeie străină și păcătoasă?

Nu, preoții noștri să la seama când se pictează nouille biserică, ci deadreptul consistoarele, să interzică pictarea bisericălor, fără controlul celor pricepători și chemați!

Noi avem atâția pictori bisericăști, mai ales în România căți pictori înări își tănjesc viața în nevoie lipsa mai indispensabile mijloace, cu cât drag ar trece el granița, și ne ar picta bisericăle noastre, în schimbul unei dăjdii cât de smerite. Poate nu le vor înfrumuseța artistic, — ca și începători — dar ne-am putea apăra în felul acesta, de stafiile ce vin să ne tulbure liniștea sufletelor noastre chiar și în biserică.

A. Maior.

Din străinătate.

Urmările vorbirii primarului Romel. Vorbirea senzațională alui Nathan, primarul Romel, a stîrnit în toate părțile valuri de mirare și ca ecou a acestei vorbiri care încerca să sgudue pontificale Romel, se anunță azi că la senat se vor face mai multe interpelări, dintre cari cea mai însemnată e a generalului Pelloux, care ține vorbirea lui Nathan drept o jignire a legilor garanțiale. Într-o convorbire ce a avut generalul cu un ziarist a spus:

— Se zice că eu aș fi singurul care nu poate lua poziție contra vorbirei primarului, căci eu am bombardat murii cetății deschizând poarta Pi. Acesta e fapt împlinit și întreagă viața voi mândru, că mi-am făcut datoria de soldat și c tăjean al Italiei și tocmai pentru aceașia sânt convins că un funcționar nu poate jigni pe paș și biserică. Un capitol al constituției zice:

»Religia catolică e credința statului și papa tot atât de sfânt și inviolabil întocmai ca capul unui stat«. Acel funcționar care și a permis jignească persoana regelui, ar fi imediat delatur. Pe mine nu mă abate nici o influențare dela ceastă interpelație.

Tot în legătură cu aceasta va adresa și dețatul-ziarist al partidului social Prodecca, cel al îndârjit dușman al clericalismului, o interpelație ministrului președinte asupra faptului nepatriotic și nologic prin care se dau răsplăți și privileții acestor preoți și episcopi cari fac parte din partidul clerical, care privește ziua întrării trupei în Roma, drept o zi de jale.

O altă știre anunță că cardinalul Fischer, episcopul Cologniei, într-o apropiată pastorală a sa va protesta contra vorbirei primarului. Se crede că faptul acesta va fi urmat și de alți episcopi. Protestările acestea sânt bine primite la Vatican.

Ministrul de externe al Rusiei. Cu moartea ministrului plenipotențiar al Rusiei la Paris, Nelidov, s'a schimbat și ministrul de externe al Rusiei. În locul lui Isvolsky care a fost trimis la Paris, portofoliul ministerului de externe l-a moștenit Sassanov, care prin organul filorus »Martin« își publica în liniamente generale programul politic, care atinge următoarele puncte:

Menținerea relațiilor prietenești cu triplica și apropierea față de Italia, pe frău garantarea păcii în Balcani.

Apropierea prietenească cătră România.

Cât privește noua situație a Turciei e pe punctul de vedere că aceasta va fi poate dănuitoare.

Iar față de Bulgaria și celelalte state balcanice va face și de azi înainte pe proteguitoarea.

Deci cu îndreptarea lui Isvolski nu s'a făcut nici o schimbare în politica externă a Rusiei a cărei centru de gravitație va rămânea și de aci înainte chestia din Balcani. Cu un cuvânt rămâne aceeaș politică de doi bani în trei pungi, care

Pentru cumpărare

de

pentru copii și domni

cel mai bun magazin e a lui

SUC. EMMER FERENCZ

Weismayr Ferencz

Timișoara, centru, strada Hunyadi.

privește nepăsător la anexiunea Bosniei și a Herțegovinei, dar pe ascuns îndârjește la război pe Sîrbii nepuțincoși, în nădejdea unui ajutor, ca apoi să le întoarcă spatele. Și în nedumerirea aceasta — supt masca simpatiei față de România și Turcia cari încearcă o apropiere către tripla alianță — nu scapă nici un prilej pentru a hrăni visul popoarelor din balcani, cât privește un mare stat dela ghețurile Nordului până la Marea mediterană, prin unirea tuturor slavilor.

Dar de supt masca acestei prietenii se vede cât de colo dușmănia ce poartă Sasanov noului regim turcesc, pe care nu-l ia în serios, și ca să fie mai limpede, acest schimb de program, la aparență pașnic, ascunde politica cea mai agresivă față de Turcia, pe care Rusia o urmează de câțeva vreme cu consecvență.

Din Bihor.

O circulară a episcopului Radu. — Năpasta holerii și-a ciurmit în Bihor. — Cine a sprijinit deținerea criminalului Vitalis.

Anul trecut tocmai pe timpul acesta P. S. Sașcușcu, episcopul D. Mitrie Radu, a dat o circulară către preoții săi, în care era răstălmăcită dragostea și grija pentru ce o are un bun părinte față de fii bisericii, școala și viitorul neamului nostru.

Era în circulara aceea atâta duioșie, când să se vorbea cu tânguitorul Ieremia: Și pruncii au cerut ze și nu era cine să le deie.

Elvil țărănilor au cerut învățătură românească și stăruiește, și nu era cine să le deie, căci după instatarea inspectorului școlastic Dr. Stan, mulți preoți nu cercetează cu anul școala de cum mai și catechizeze.

Tot cam în felul acesta, e și circulara din cheșcare care îndeamnă pe preoți la îndeplinirea conștiințelor ce au ca duhovnici și călăuzi, educând tinerele mlădițe, pe cari să razi nădejdea noastră în generațiunile viitoare pînă de sentimentul religios-moral și conștiințele sfinte față de biserică, patrie și mamă (Circ.).

În circulară, am dori să deie Prea S. Sașcușcu multe la ar, căci nepăsarea și acel sfânt le arniente nu-i nici într'un comitat așa de în floare, ca în Bihor.

Să sperăm, că după atâtea îndemnuri, preoții unități să va opinti și va sta și ea la locul cinstit cel ocupă prin numele ei ideal de preot român.

După atâtea năpaste, descărcate asupra nenorocitului țaran bihorean, iată altele noul și mai crâncene.

În o mulțime de comune din județul Aleșdului bătăuie holera și clima.

Până acum n'are decât 4 victime:

Familia ajutorului de notar din Borodul mare, și un muncitor din comuna Topa de Criș, aproape de Aleșd și Vad.

Dealtminteri dela comitat s'au luat măsuri serioase de-a preveni lășirea acestui flagel primordios.

În comunele dintre Aleșd și Vad, Fechetău până la Huedin, zăplazurile sânt toate vâruite, iar șanțurile stropite cu lapte de var.

Imbolnăviții de holera în Borod și Topa sânt mai mulți țărani a căror boală medicul o retace din poruncă înaltă, bineînțeles. Ce-i pasă guvernului că plere cu dulumul valahal bihorean, nu-

mal în fața strălucirii să poată demonstra că la noi în Ungaria nici pomeneală de holera.

Chiar și aici în Orade se bănuiește că ar fi bolnavi de holera, pe cari medicii li tănuiesc, iar fițiucele de aici de asemeni.

Noul Rozza Sándor, criminalul Vitalis, care acum e o lună împușcat pe țaranul geambaș Ion Sârb, după ce li țelul, s'a împușcat, când era aproape în mâinile jandarmilor, — a lăsat în urma sa o ne mai pomenită demoralizare între consătenii lui, din Beretyóujfalu, comună ungherească de vre o 8000 de suflete.

Adică se vestise, că Vitalis ar fi un hoț modern, ce umblă cu binoclu, laterna magică, bicicletă, și cu ajutorul acestora s'ar fi putut mântui de cei 200 jandarmi, care-l urmăreau. Adevărul însă e altul. Țăranii unguri din comuna lui Vitalis au sprijinit deținerea criminalului. Ei li găzduiau, li apărau, când era să cază mai de multe ori în cursa jandarmilor. Bineînțeles, aceasta a ținut atâta, câtă vreme nu s'a gollit punga lui Vitalis, iar după ce s'a pus încă și premiul de 2000 cor. pentru capul criminalului, țăranii s'au grăbit să-l descopere și astfel a ajuns Vitalis în mâinile celor 200 de jandarmi.

Demoralizarea în aceasta comună e la culme. Dela comitat s'au luat măsuri pentru augmentarea miliției, căci se prevăd noul jafuri și omoruri.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 4 Octombrie n. 1910.

— **Onomastica monarhului.** Cu prilejul onomasticeii M. Sale în toate bisericile din Viena s'a oficiat serviciu divin, la care au asistat autoritățile orașenești, municipale și ofițerii garnizoanei. La catedrală au fost toți arhiducii cari se află în Viena și ministrul austriac Georgi, șeful statului major și alte somități.

— **Dela Ploiești la Chitila în aeroplan.** În numărul de ieri am anunțat că aviatorul Molla a făcut drumul dela Chitila până la Ploiești și înapoi în aeroplan. Publicăm acum după »Seara« următoarele amănunte interesante:

»Sborul de Sâmbătă, înapoierea dela Ploiești a fost sublimă. Din povestirile lui Molla și a dnei Cămărășescu am aflat că acest voiaj s'a făcut în foarte bune condițiuni.

Deși vântul sulla destul de bine. Molla și a verificat aparatul și la orele 5 și 40 d. a. motorul a fost pus în funcțiune și »Farman«-ul s'a ridicat într'un zbor majestuos, de pe câmpul militar, dela Crângul lui Bot, din Ploiești. Asistau la plecarea autoritățile orașului și foarte multă lume, care a făcut ovațiuni celor doi curajoși sburători.

Imediat după plecarea, biplanul s'a ridicat la o înălțime de 150 metri, îndreptându-se spre gară și de aci a urmat linia ferată până la punctul de destinație, aerodromul dela Chitila.

Vestea că la orele 5 d. a. Molla pleacă dela Ploiești spre Chitila cu aeroplanul său, având ca pasageră pe dna Cămărășescu, a făcut ca aerodromul să fie Sâmbătă foarte populat. Dela ora 4 d. a., multă lume distinsă a venit ca să fie față la sosirea aeroplanului, purtător al unela din cele mai distinse și curajoase doamne din societatea noastră înaltă, soția dlui Jean Cămărășescu și fiica dlui Camil Blondel, ministrul Franței la București.

Pe observator se află lume multă care cercetează zarea cu încordare.

Nu se zărește însă nimic. La orele 6 fără 10

minute se telefonează dela Ploiești, că Molla împreună cu d-na Cămărășescu au plecat spre Chitila la orele 5 și 40. Vestea aceasta trece ca un fior electric prin toți cei de față. Toată lumea e cu ceasornicul în mână și face calcule.

— Dacă au plecat de acolo la 5 și 40, apoi la 6 și 22 de minute trebuie să sosească. O ele sânt 6 și 10 minute, în curind trebuie să sosească.

Încordarea devine tot mai mare și privirile devorează cu lăcomle zarea.

— Uite i că vin răsună un glas puternic. Privirile tuturor se îndreaptă în spre direcția indicată, cam în spre Mogoșoaia, de unde într'adevăr se vedea înaintând cu mare viteză, într'un zbor lin și majestuos biplanul mult așteptat. Încă vre-o câteva minute și au sosit.

Fix la orele 6 și 22 de minute, Molla aterisează ușor în mijlocul aerodromului, conducând apoi aparatul până în fața hangarului. Entuziasmul publicului nu mai are margini. Într'o secundă aeroplanul e încunjurat de lume care aclamă, bate din palme, agită pălăriile și strigă ura.

Molla sare sprinten de pe scaunul lui. Doamna Cămărășescu pare, însă atât de fermecată de vraja acestui voiaj aerian, încât rămâne încă mult timp pe aparat, pe care l părăsește apoi cu părere de rău.

D-sa e veselă și mulțumește cu gingășie, foarte mișcată de entuziasma manifestație ce i-s'a făcut.

D-na Cămărășescu, care era îmbrăcată în costum de aviație, povestea foarte vioi cum a făcut voiajul.

— Nu vă puteți închipui, ne spunea d-sa pe când ne aflam cu toții la bufet, ce senzație dumnezeiască îți produce un voiaj aerian, mai ales când cel care conduce are abilitatea și siguranța dlui Molla. Am plecat dela Ploiești pe un vânt destul de puternic, care în urmă s'a mai potolit.

Sburam cu o mare iuțea și satele peste cari treceam, rămăneau în urma noastră ca niște mici grupuri de furnici. Eram, însă atât de fermecată de vraja acestui sbor încât nici nu știu când a trecut. M'am mirat foarte mult când am văzut că ne coborâm, eu credeam ca să mai sburăm încă mult, departe.

Aceasta este senzația pe care o ai când sbori în eroplan. Este un fel de beție de a sbura tot mai mult și tot mai sus.

Aproape de jumătatea drumului am avut o mică emoțiune. Motorul a început să facă mici scapări și din această pricină d. Molla a început să facă oare-cari mișcări cu corpul, pentru a regula mersul cârmelor. În acel moment aeroplanul a făcut mai multe oscilațiuni, care mă făceau să cred că voi căpăta... răul de mare aerian. Dar acest lucru nu s'a întâmplat.

Mai în urmă iarăși am avut de suferit din cauza unor curenți de aer, cari au silit pe d. Molla să facă aparatul să se urce mai sus. Ne aflam atunci la 300 metri înălțime.

Dar am ajuns... păcat că s'a terminat așa curând.

Molla, cu care am avut o scurtă convorbire asupra acestor sboruri, părea foarte mirat de entuziasmul nostru. El avea aerul că se dăduse jos de pe bicicletă nu de pe aeroplan, după un sbor de 42 de minute și cu o iuțea de 75 kilometri pe oră.

Se plângea numai că a avut de luptat cu vântul, care l'a cam înghețat.

Pe la orele 5, A. S. R. Prințipele Carol, care se află în Capitală, s'a interesat telefonic despre zborul de ieri.

Prințipele Carol, după cererea sa, a fost ținut în curent despre cele petrecute, aducându-i-se la cunoștință ora plecării și a sosirii aeroplanului.

— **Perechia regală belgiană la Viena.** Intregă capitala îmbrăcase haină de sărbătoare pentru a primi pe regele Belgiei. Pe parcursul dela gară până la Burg erau ridicați stâlpi înalți, în vârful că-

Atelier artistic pentru fotografii
E. DAJKOVITS, ORADEA-MARE
palatul SAS.

Favor extraordinar începând cu azi.
6 buc. fotografii matte format cabinet 12 Cor.
6 buc. fotografii matte format vizit . . 6 Cor.
Fotografii executate splendid pe pânză tot atât.
Pentru fotografiile de nuntă, cadrul gratuit.

ruia falfăia drapele, drapelul belgian și cel austriac. Burgul la intrare era împodobit cu plante tropice, și de amândouă părțile porții erau ridicate două tribune mari pe care se postaseră înalții funcționari și soțiile acestora, în așteptarea auguștilor oaspeți. Un tren special al curții a fost trimis la Passau ca să întâmpine pe rege și să-l aducă la Viena. După amiază la ceasurile cinci și jumătate perechea regală a sosit la Viena. Deja dinainte de amiază o lume imensă inundase peronul gării și tot drumul ce ducea de aici până la Burg. La gară aștepta marea ducesă Maria Anunțată, toți ducii cari se aflau la Viena, ducele Filip de Koburg și fiul său, statul major și primul regiment de armată națională cu drapel și muzică în frunte. La intrarea trenului în gară muzica a intonat imnul belgian. Împăratul s'a apropiat de tren ieșind în fruntea regelui care purta uniforma de general belgian cu cordeaua ordinului Leopold.

Cei doi domnitori s'au salutat foarte călduros. M. Sa a sărutat pe regină și le-a prezentat apoi pe duci. În vremea aceasta regina și marea ducesă și-au prezentat reciproc suitele, pe urmă dându-și brațul au părăsit peronul. Când echipajele curții au sosit în Burg, s'a arborat drapelul belgian deasupra palatului.

Regele Albert al Belgiei a vizitat ieri cripta bisericii capucinilor și a depus două coroane pe sicriul împărătesei Elisabeta și a moștenitorului de tron, Rudolf, pe urmă împreună cu regina a vizitat la Burg pe toți membrii casei domnitoare. În drumul său a fost salutat cu aclamații de poporul ce-i ieșise în cale.

— **Drumul peste ocean.** Astăzi trebuia să-și înceapă Welmann drumul cu dirijabilul peste oceanul atlantic. Călătoria însă a fost amânată din cauza unui defect descoperit la motor și probabil pentru mai multe luni de zile. Editorul ziarului Hampstone Magazin a oferit lui Welmann jumătate milion de dolari dacă va publica în ziarul lui descrierea călătoriei sale. Totodată și un impresar i-a oferit aceeași sumă dacă va pleca cu el în turneu să țină conferințe prin America.

— **Procesul Tarnowska.** Acest proces care stârnise curiozitatea lumii întregi, a ajuns de nou la ordinea zilei. După cât se anunță din Veneția Joi va fi liberat din temniță Naumov, asasinul contelui Kamarovski, după ce și-a făcut pedeapsa. Tatăl său îl așteaptă și vor pleca amândoi în Rusia, ca să viziteze pe mamă sa. Se vede că pentru Naumov n'a fost prielnic aerul temniței și că e hotărât să se întoarcă în Elveția pentru a-și căuta de sănătate. Contesa Tarnowska, de o vreme e mai tristă ca până aci și se plânge că tatăl ei, contele O'Rurk o vizitează așa de rar. Contele O'Rurk petrece în Belgia la curtea regelui Petru. Tovarășa contelui, domnișoara Perrier se pregătește să intre în mânăstire, iar celalalt complice, Priljukov așteaptă cu nerăbdare rezolvirea petiției ce a trimis în chestia rezolvirii procesului său.

— **Necrolog.** Personalul tipografiei «Tribuna» din Arad aduce cu regret la cunoștință încetarea în viață a neuitatului lor coleg **Alexandru Sari**, tipograf-șef, repausat în Jigmondhaz (Zsigmondháza) la 3 Octomvre st. n. 1910, după un moib greu și îndelungat, în etate de abea 23 ani. Înmormântarea va avea loc Miercuri în 5 Octomvre, la orele 2 după amiază, în cimiterul din Jigmondhaz.

— **Tre-i somnul lin!**

— **Epilogul clocnirei dintre poliție și muncitorii germani.** Cu prilejul manifestațiilor muncitorești din Berlin, poliția a ofenzat pe mai mulți scriitori și ziariști cari erau față, ca raportați diferitelor ziare. Intre acești scriitori se

află și patru ziariști englezi, pentru reabilitarea cărora uniunea presei internaționale a ținut la Berlin o întrunire extraordinară, în care s'a hotărât să iee cu toții partea ziariștilor, căci Lorraine, Tower, Shaw și Wile nu luaseră parte la manifestații din curiozitate, ci trimiși de ziarele lor, și ca atare n'au avut parte activă la manifestații dupăcum pretinde poliția deci — va trebui să li-se dea satisfacție.

— **Umbre ciudate.** «N. W. Journal» povestește de locurile de petrol din California, cari au însușirea de-a păstra umbra însului care a stat un timp lângă ea, așa ca să-și arunce umbra pe lac. Iată cum explică fenomenul. Supt înfrurirea căldurei din peiroi ies meruie boboși de gazuri cari ies la față, stau un răstimp și apoi crapă. Prin urmare toată fața lacului e acoperită c'o pătură de beșici de acestea. Dacă însă cade pe loc umbra cuiva, petrolul se recește și numărul beșicutelelor scade; deci întinderea întunecată se deosebește de cea altă și iată cum se face că chipul rămâne și după ce cel care a aruncat umbra s'a depărtat. Rămâne, firește, până și locul acela se încălzește la loc.

— **Frământări de specialiști.** Pare că știința specialiștilor în pictură și sculptură nu stă pe cine știe ce temelii strașnice ori interesul joacă și aci rolul de căpetenie.

Iată că se începe o ceartă cu argumente științifice — adeseori amestecate cu ocări — în privința a trei bucăți de sculptură, puse pe seama lui Michel Angelo.

Una e copilul Ioan (Botezătorul) zis Giovannino. Bode l'a cumpărat în 1880 pentru Kaiser-Friedrichs Museum din Berlin. C. Justi, Symonds, Strzygowski, Frey și de curând Thode — deci specialiști de mâna întâia erau de părerea lui Bode, deci că lucrarea e a lui Michel Angelo. Dar au fost specialiști tot așa de mari în potrivă, de pildă Wölfflin, Alois Grünwald în «Münchener Jahrbuch der bildenden Kunst» aduce dovezi foarte tari că Giovannino ar fi lucrarea unui sculptor puțin luat în seamă până acum: Domenico Pieratti, mai ales sprijinindu-se pe doi copii și sculptați de el și aflați în grădina Boboli din Florența.

A studiat cu agerime lucrările acestui maestru (pe la 1620), între cari s'ar fi numărând și Giovannino. Figurile ce dă întăresc dovezile arătând asemănarea de stil, etc.

Dacă Giovannino nu e de Michel Angelo apoi nici complectarea trunchiului unui Bacchus antic (aflător la Uffizii) nici Adonis murind (în Muzeul național din Florența), nu sânt de el.

Bode e de părerea că sânt de Michel Angelo și a arătat legăturile lor cu Giovannino. Wölfflin însă arată mai multe particularități ale acestor lucrări ca străine cu totul lui Michel Angelo.

Grünwald susține că autorul complectării lui Bacchus e Giovanni Caccini (1590 și se razimă pe stilul lucrării cât și pe notițele Florentinului Cinelli, care spune că e o lucrare antică restaurată de Caccini.

Pe Adonis murind l-ar fi făcut Vincenzo de' Rossi pe care Borghini spune că l-a cumpărat Isabella de Medici pentru vila Baroncelii (zisă apoi Poggio imperiale). De acolo l-au dus la Bargelle și aci fiind l-au atribuit unii Michel Angelo, deși istoriografii lui (Vasari, Condivi și Varchi) nu spun de el.

— **Catastrofa unei corăbii.** Pe rîul Hudson de lângă Newyork plutea zilele trecute o corabie pe bordul căreia erau 90 de matoși. Catastrofa a avut loc în decursul nopții și a fost provocată de valurile ce le ridica un vapor cu care s'au întâlnit în cale. Intunerecul a zădărnicit foarte mult munca de salvare și dintre matoși 29 de înși au pierit în valuri. Un ofițer de marină a salvat zece oameni, iar un matroz după ce scăpase patru tovarăși a sărit de nou după alții. Părăsindu-l însă puterile a căzut în adânc și s'a înecat.

Dentist român în Arad.

VIRGIL MUNTEAN
Szabadság-tér Nr. 3. Lângă farm. Rozsnyay.

Dinți artificiali în cauciuc dela 4 cor. în sus. Coroane de dinți în aur 24 cor. Dinți cu șurub în aur și platină 20 cor. Poduri în aur și aluminium, cari nu se pot scoate din gură, în preț cât se poate de moderat și în rate lunare. — — — Garanță până la 10 ani. Reparaturi la pieze făcute de mine se efectuează gratis. Celor din provincie se efectuează lucrările în aceeași zi.

BIBLIOGRAFII.

Va apare în zilele cele mai apropiate:

SERIALBASTRE

Pentameron

De Lucian Boițaș,

Conținând cinci povestiri din viață.

Prețul unui Volum: 150 cor. România lei 150.

Va apare în zilele cele mai apropiate:

„La cărările vieții“

de Lucian Boițaș,

un Volum elegant de vre-o 7 coale de tipar.

Prețul: 1 cor. 50 bani.

Se poate comanda dela Tipografia «Tribuna» sau dela autor în **Budapesta**, VII Zugló u. 16.

La Librăria Tribunei se află de vânzare:

Dr. Onisifor Ghibu: Ziaristica bisericească

la Români. Studiu istoric . . . ? —

» Limba nouălor cărți bisericești

» Der moderne Utriquismus oder die Zweisprachigkeit in der Volksschule

» O călătorie prin Alsacia Lorenă. Țara și școlile ei

Poșta Redacției.

E. P. Regretăm că nu mai putem da locușorul d'voastre, dupăce tema aceasta a fost tratată prea îndeajuns deocamdată în ziarul nostru. Salutări.

Poșta Administrației.

Traian Fridrich, Miniș. Am primit 12 cor. J-nament până la 1 Iulie 1910.

Petru Savi, Sacoșul-unguresc. Am primit 6r. abonament până la 1 Iulie 1910.

Traian Nagy, Tărian. Am primit 24 cor. în abonament, mai aveți 2 cor. până la finea lunii 1910. Adresa cerută nu o știm nici noi.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

«Tribuna» Institut tipografic, Nichin și com.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Elz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Credit pe ipotecă, pe cambiu
și pentru oficanți
mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

„*Timișiana*“
 Institut de credit și economii, soc. pe acții
 în Timișoara.

Avis!

Conform publicației din 23 Martie a. c., toți acei domni acționari, cari au achitat prețul total al acțiilor semnate din emisiunea a III-a, prin aceasta sunt rugați a trimite subsemnatei direcțiuni titlurile provizorii pentru a-le putea contra acelor elibera acțiile noi.

Direcțiunea.

RICHARD KRAMER
 arhitect diplomat
BISTRITA — BESZTERCZE.

Planuri și preliminar de cheltuieli, la dorință se trimit gratuit și porto franco.

De inspectori școlari de stat recomandat și în mai mult ca

100,000 de exemplare
 întrebunțat este

Noös-Goldis
Abecedar
maghiar

prețul 40 fil. A șasea edițiune, în anul 1908 apărută și aprobată.

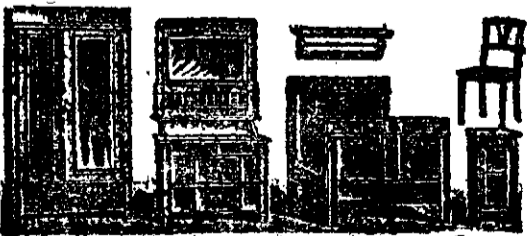
Cu această și cu „*A doua carte*“ (a 3-a edit. 1910) prețul 40 fil. și a dat pretulindenea ușor și cu mult progres instrucțiune în limba maghiară.

Exemplare pentru învățători și cataloage despre cărți române pentru școlile populare și medii din edițiunea lui Zeidner stau gratis la dispozițiune.

H. ZEIDNER, BRASSÓ

Magazin de mobile

KUNSCH ANTAL
 tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca.
 (Vis-à-vis de casa comitatului.)

Primește orice lucrări de edificatii. Are în depozit aranjamente complete pentru odăi, lucrate în atelierul propriu în cel mai modern stil, dela cele mai ieftine până la cele mai bune, după planuri proprii sau la comandă. — Pentru lucrările mele primesc garanția cea mai extremă. Mare asortiment de mobile de alamă și fier, deasemenca și fotolii.

Imprumuturi cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijlocește mai avantajos: =

Biroul de Intermedare:

■ **Vig Lajos** ■

Arad, Piața Arpád Nr. 5.

— Telefon Nr. 671. —

Fond. în a. 1860.

NÁDER J.

măiestru

ARAD, palatul minoritan.

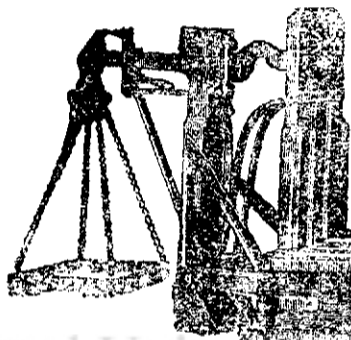
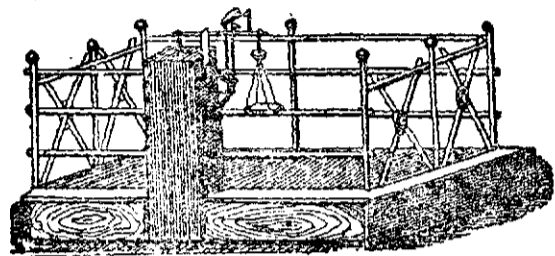
Ține în magazin cele mai excelente **cuțite de buzunar** cu tăș englez și Solingen, **cuțite de bucătărie** din oțelul cel mai bun și a cuțite pentru curățitul legumelor, pentru tăiatul prăjiturilor, pentru carne, șuncă, salamă și cuțite pentru caș. **Cuțite pentru măcelari și cărnățari**, de junghiat și pentru curățitul intestinelor.

Pentru barbieri și frizeri: mașini de tuns, briciuri foarte fine, ascuțite, pre-um și articlii mănitorii. — Recvizite de masă din Alpaca și pafon, de prima calitate. — Ori-ce reparări de bransa aceasta precum și ascuțire, le execut în atelierul meu, instalat cu electricitate, pe lângă — — prețurile cele mai moderate. — —

Prima fabrică de cumpene și greutăți din Brașov

PAUL WIDMANN

Brașov-Brassó,
 Korház-u. 62.

Recomandă tot-felul de: **cumpene și cântare, balanse-zecimale, centimale și cumpene-pod**, precum și **greutăți** cu prețurile cele mai moderate. — Serviciu conștițios,

Se primesc reparări și antenticări din nou.

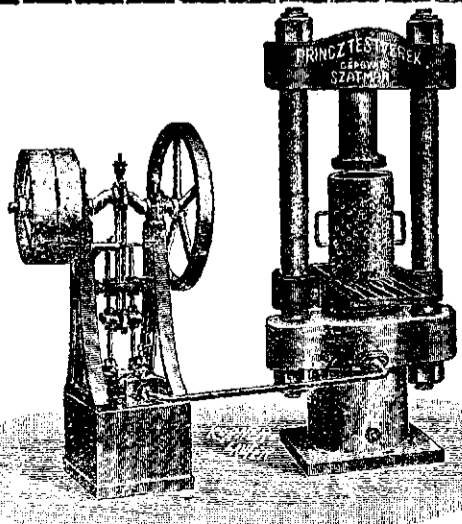
Prăvălie nouă de **ghete pentru dame și bărbați**

Oradea-mare—Nagyvárad.

Colțul str. Rákoczi și Nagy Sándor. (Lângă Czillér).

Am muncit ca croitor în Budapesta și străinătate și mai în urmă am fost mai mult timp conducător de prăvălie la renumitul pantofar Ferenczi din Cluj. În urma experiențelor câștigate pregătesc necexeptionabil și cu prețuri moderate **ghete americane și franceze pentru bărbați, femei și băieți**, mai pregătesc și **ghete orthopedice conform ordinilor medicale pentru picioare bolnave, apoi cizme elegante (ciobote)** pentru vânțatori și pentru călărit. — La comanda din provincia este de ajuns trimiterea unei ghete folosite. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt cu distincă stimă:

PAROCZAY MÁTYÁS, pantofar.

Atelierul de mașini și pentru clădit mori

PRINCZ TESTVÉREK

din SZATMÁR.

■ Pregătesc **petrine și crice mașini pentru stors olei**, manate cu apă ■
 ■ mașini de desghioant, sfărmat și prese, pe lângă asta cele mai exacte **transmisiuni cu tractație circumpețială.** ■

■ Instalăm mori pe tain, ori cu cilindre. ■ ■ ■ ■ ■

Ilustrate =
cu vederi din Arad, peisaguri,
pasteluri și motive românești
se pot căpăta
la „**Librăria Tribunei**“.

PETRY ÁRPÁD

orologier și optic, singurul vânzător
de mașini de fotografiat «KODAK» în
Oradea-mare-Nagyvárad, Rákoczi-út 3.

Mare asortiment de: oroloage de aur,
enclav, ni kel, cu pendulă, deșteptătoare,
idraeu cancelarie și de Schwarzwald. —
Mașini de fotografiat și ajustări pentru
amatori. Ochelari
veritabili Roden-
stock Diaphragma.

Mare asortiment de
stii le perescopie, e,
obective, lornete,
și de alte obiecte
optice. — Prăvălia
mea îi stă la dis-
poziția on. public
un Refraktometru
de Rodenstock
(mașină pentru exami-
narea ochilor)
prin ce se știe im-
ediat ce fel de sticle
sunt de lipsă. —

Invenție nouă!

Invenție nouă!

Moară de oțel pentru întrebuințare
în economie și acasă, mașină excelent orzul,
cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea
de muncă a unui băiat de 6 ani, 1 kilogram pe
minut - pe lângă garanția și numai într-o marime.

Prețul 14 coroane.

Fac aparate pentru desfa-
cerea sămânței de lucernă și trifoiu
de mână cu puterea ori cu mâna, de aplica
în mașina de îmblățit ori de sine stătătoare
Prețurile să se întrebe.

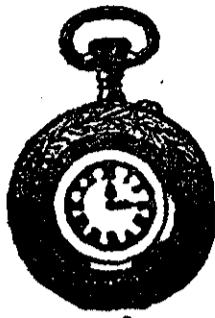
Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut să-
mânța trifoiului și atelier de repa-
raturi de mașini

ORADEA-MARE
Nagyvárad) Vilanytelep mellett.

SLEPÁK A.

ciasornicar, aurar și giuvaergiu
Marosvásárhely, Széchenyi-tér No. 43.

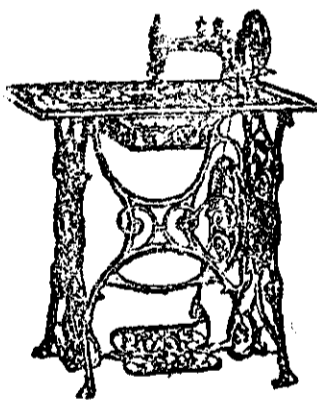

Mare depozit de tot-felul de oroloage
de buzunar, de părete, stărnătoare
precum și tot-felul de giuvaergicale de
aur și argint. Reparări de oroloage și
giuvaergicale se efectuează prompt. Giuvaere
vechi de aur și argint le schimb sau le
cumpăr cu cel mai mare preț de zi. —

O rugare modestă, care nu vă costă nici o ob-
seală, dar administrației ziarului nostru poate fi
de mare folos. Ziarul nostru roagă pe onoratul
public, că la cererea prețurilor curente sau la
orice cerere sau cumpărare să se provoace că
anunțul firmei la cetăț în ziarul Tribuna din Arad

STAMM EDE succesor RESCH FERENCZ,

atelier de mașini de cusut și biciclete
în TEMESVAR, strada Merczi 4.

Cele mai noi Patefoane,
fără schimbarea acului, pe
lângă prețuri convenabile.

Telefon nr. 459.

Preț-curent la dorință trimite gratuit.

Are magazin
de mașini de
cusut PFAFF
de toată mări-
mea și cu pre-
țurile moderate.
Mare asortiment
de Goarne.
Prețurile se pot
solvi și în rate.

Oltoiori de struguri

expediază,
garantând de soi
viță americană

netedă și cu rădăcină, precum și în diferite soiuri
recunoscute de trainice asortiment bogat;

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep

proprietar: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 16. sz. (Nagyküküllő megye).

— Pofliti și cereți prețuri curente ilustrate! —

Din prețul curent se pot cere scrisori de recuno-
ștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce do-
resc să comande pot cere mai întâi informații
dela persoanele cunoscute așa verbal ca și în scris,
despre încrederea ce o pot avea în firma de sus.

Lucza József

atelier chimic pentru curățitul hainelor în
Szeghedin (Szeged) Laudon-u. Nr. 9.

PRIMEȘTE:

vopsirea și curățirea hainelor
bărbătești, femeiești, de copii și pre-
oțești, postav de mobile, haine
de doliu — mai departe primesc
curățirea penelor de pat,
cu mașina prin ce își redobândesc
culoarea albă și uscățimea originală
și vor fi scutite de praft. Comandele
din prov. se efectuează imediat și pr.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chi-
mic, broderie, și institut pentru
spălatul rufelor cu aburi, în
ALBA IULIA. Gyulafehérvár.
Széchenyi-u. (lângă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, cu-
rățire de trusouri, albituri de desupt,
de masă și de pat, perdele și ori-ce
lucruri din bransa aceasta cu prețuri
foarte moderate. Curățire și clopsi-
torie chimică de tot-felul de haine
pentru bărbați și femei, pardesii fără
a le desface, apoi materii de mobile,
perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Cărți literare

se pot căpăta la

Librăria
Tribuneii
în Arad.

Primul institut suduigar de auritură artistică
a lui **E. I. SPANG**

sculptor și auritor

TEMESVÁR - Erzsébetváros
strada Templom Nr. 5.

Premiat cu diploma de onoare și cu medalia
de aur în București, și cu alte medalii de ar-
gint la diferite expozițiuni.

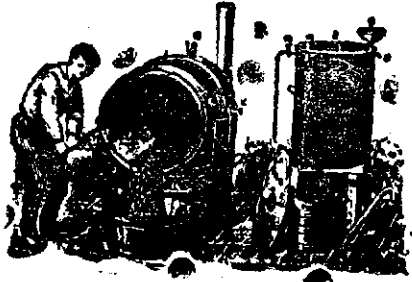
Face cu prețuri moderate:

— **iconostasuri, altare** —
amvoane, jertfelnicuri, —

primește renovarea și aurirea iconostaselor
vechi, altarelor, a jertfelnicilor și a am-
voanelor, precum și a tot felul de lucrări în
— — — — — bransa aceasta. — — — — —

Friedrich Ohnweiler hărăgar în Szászsebes,
Ulița Petersdorfer Nr. 5.

Primește spre efectuire: instrumente de fabricare de
spirt, cognac, licquer, țuică și instrumente de a condensa
acestea. Mare magazină. Totfelul de instrumente și lucruri
necesere la fabrici. Vase de aramă roșie pentru hoteluri
birturi, instituțiuni etc.

Vase de fierț cafea, vase
de spălat și curățit.

Mai departe primește și
montarea și repararea
fântanelor artificiale pe
lângă prețuri moderate.

Comandele se execută din
material de prima calitate.

ROTH JÓZSEF
măestru de sculptură în piatră,

— **Segesvár, Seilergasse** —

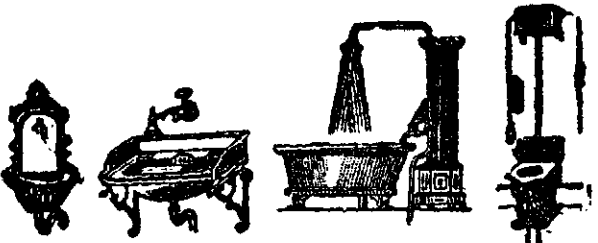
Recomand on. p. t. public depozitul meu bogat și
bine asortat de

Monumente de morminte,
din diferită marmoră granit, syenit,
labrador și peatră tare de arină, etc.
cu prețurile cele mai moderate.

Mai departe mă recomand pentru executarea a tot
felul de lucruri de zidărie, ce cad în bransa mea.
Schite și prelimare de spese stau fr. la dispoziție.

Apa-
ducte.

Cei ce doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui
Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. I.
cunoscut atât în Budapesta cum și întreagă țara. Telefon Nr. 779.

— Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de
apaducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casărmi
și școale. — Specialist în sonda. — Primește pe lângă condiții avantajoase
șinerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuit.

Primul atelier ardelenă aranjat cu putere electrică pentru scobirea
pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA sculptor și mă-
iestru pietrar.

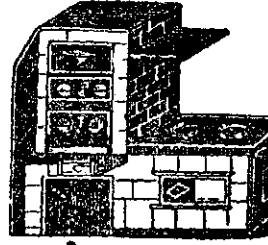
Atelierul central al magazinei: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate
proprii din: marmoră, labrador, granit,
syenit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.

Biroul Central:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: **Déva, Nagyvárad.**

Zorger György

lăcătar artistic și pentru clădiri
Nagyvárad, Körös-utca 9.

Pregătește orice lucrări din acest ram, cât și reparaturi ca

scări, coridoare, cerdacuri, grilaje,
căminuri, porți, ferărie pentru portale
și clădiri, deasemenea repararea și
prefacerea caselor vertheimiane etc.

aranjament pentru - riev de metal aranja-
măcelării și căsăpji, mente pentru biserică
basreliefuri, strungă- in execuție splendidă.

Desemnuri și prospecte se trimit gratuit.

Telefon Nr. 991.

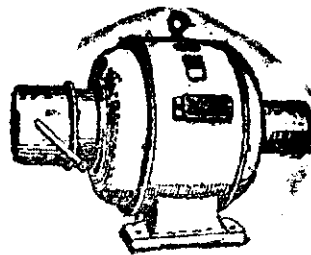
Telefon Nr. 991.

Cea mai ieftină sursă pentru cumpărarea de motoare
— — electro-dinamice e fabrica electrotehnică — —

— **HINTERSEER és BARTH** —

Timișoara-Józsefváros, Rozsa utca Nr. 47.

Avantagiile fabricațiilor noastre. Efect mare, bucium
— cu giulele, neînsemnată consumație de curent. —

Primim repararea specială a mo-
toarelor electrice și mașinilor dy-
namice de orice fabricație. Micilor
industriași oferim garnituri întregi
de mașini pe lângă avantajoase
condiții de plată. Prospect și pre-
țuri curente, referindu-vă la zia-
rul acesta se trimit gratis și franco.

Fabricație proprie.

La o haină de primăvară
sau vară se cere
un cortel elegant
și modern sau un
en-tout-cas.

Firma:

Th. Schmidt

Sibiu (Nagyszeben) Reispargasse 7,
ofere cel mai bogat asortiment de modele admirabile și culori
moderne frumoase, în execuție solidă, pe lângă prețurile cele
mai ieftine. Serviciu solid. Reparaturile se fac ieftin și grabnic.

Comandă prin postă prompt.

DISTINS CU MEDALIE DE AUR IN 1888 SI 1907.

Urmasul lui Schuller József — Ladányi Józsefarmurar și depozitar de articole de vânătoare
Pécs, Király-u. 42. — Nagyvárad, Uri-u. 21.

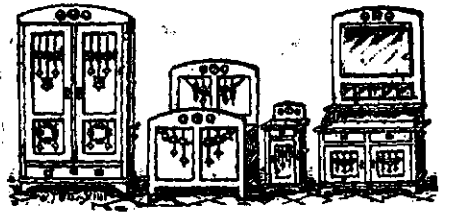
Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și jur că am preluat magazinul de arme existent de 30 de ani și cu bun renume al lui Schuller József, pe care sunt numele meu îl voi păstra și pe mai departe. Având în vedere că depozitul de arme din Pécs, Király u. 42, înființat la 1885 și-a câștigat cel mai bun renume, îmi voi da silința ca pe lângă serviciu calant și prețuri ieftine să câștig aceasta și

celui din Oradea-Mare.

Țin în depozit

arme de cea mai bună fabricație,

cu repetiție și încărcătură în leavă, revolve, piștoale, și totfelul de cartușe pentru arme. - Se dă deosebită atenție reparației și păstrării armelor. Se primește ca ucenic ua băiat cu 4 clase medii, care vorbește românește. — Preț-curent gratuit.

Schuster Ferenczmăsar pentru zidiri și mobile în
Temesvár-Erzsébetváros, Korona-u.18.

Execută după planuri proprii sau străine
mobile
pentru dormitoare, prânzitoare și saloane precum și aranjamente pentru cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate.

Mașini de scris IDEAL și ERICA

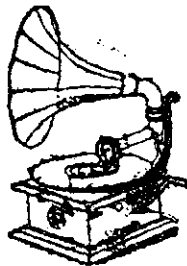
Gramofoane

Mașini de cusut VERITAS

(fabricație proprie) deasemenea cele mai solide părți constitutive: panglici de culoare, hârtie de copiat, ace, plăci etc. se găsesc la specia

Barthelmie György

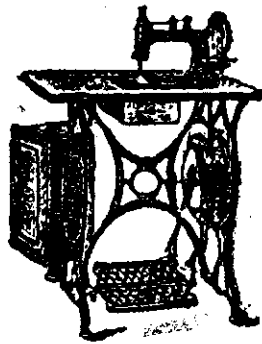
Brassó, Weisz M.-u. 23.

Cel dintâi și cel mai bine asortat atelier — mechanic din Transilvania. —

Atelier pentru reparat mașini speciale de scris, de ori-ce sistem și fabricație, deasemenea aparate mecanice fine etc.

Școală de scris cu mașina.

Internat nou în Lipova-Lippa.

Se atrage atențiunea onorațiilor părinți că în anul școlar 1910-11 se va deschide un internat de băieți în Lipova, cores-punzător întru toate cerințelor moderne, a cărui supraveghiere generală va fi încredințată directorului școalelor medii, iar supra-veghierea învățământului, corpului profesorial, pecând a stării sanitare va fi încredințată medicului orășănesc.

Din cauza lipsei de spațiu în anul întâi se va primi numai un număr restrâns de elevi, din școala de comerț, civilă și primară pe lângă taxe moderate.

Prospecte trimite la cerere:

A Lippai Diák-Otthon Igazgatósága
Lippán.

„TIMIȘIANA” INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII Fondată la anul 1885.

Centrala în Timișoara oraș (Belváros) Piața Balázs No. 1. (Palatul Mocsonyi).

Filiale în Buziaș, Recaș, Ciacova și Deta.

Telefon pentru centrală Numărul 510.

Telefon pentru „STANDARD” No. 1028.

Capital propriu 1,500.000. — Cor. — Depuneri . 4,000.000. — Coroane.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele. — Administrează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4¹/₂% și 5% interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10,000 Coroane, după starea cassel se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acoardă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acoardă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Administrează agentura generală pentru

Ungaria de sud a societății de asigurare

„STANDARD”.

Telefon: Filiala Buziaș Nr. 10. — Filiala Recaș Nr. 14.

Telefon: Filiala Ciacova Nr. 16. — Filiala Deta Nr. 26.